

Vaertlinck *contact*

Tijdschrift van de genealogische en heemkundige kring Vaertlinck vzw - Willebroek

Vaertlinck *contact*

Abonnement: 20 euro door storting op ondervermeld rekeningnummer

ISSN 1782-2785

Koninklijke Bibliotheek van België - Wettelijk depot nr. D/2011/12484/5

Secretariaat

Vaertlinck vzw | p.a. René Pattyn | Molenweg 24 | B-2830 Willebroek

Contact

tel. GSM 0477 266 537 | rene.pattyn@telenet.be | www.vaertlinck.be

Praktische gegevens

Ondernemingsnummer 0881.351.205

IBAN BE94 7512 0635 5214 | BIC AXABBE22

Erkende culturele vereniging Willebroek: culw083

De vereniging staat los van alle filosofische en ideologische strekkingen

Bestuursleden

Annie Van Dessel (Voorzitter)

Jan Peeters (Ondervoorzitter)

Gust Van Auwenis (Ere-voorzitter)

René Pattyn (Secretaris)

Guido Van Humbeeck (Penningmeester)

Leon Bernaerts

Natalie Geuens

Rik Van der kriecken

Vaertlinck vzw is lid van

Colofon

Op de cover

Tisselt Brug 1899, Adrien Louvois, AVB M-2076 – nu de Brielenbrug, Bron Wikipedia

Adrien Louvois (Brussel, 24 maart 1851 - ?, 1911) was een Belgisch fotograaf. Hij was een schilder-decorateur die vanaf 1879 fotostudio's had op een viertal adressen in Brussel en Sint-Joost-ten-Node.

Louvois maakte in 1899 een reeks foto's van het *Canal de Bruxelles au Rupel*.

Editie

Jaargang 17 | nr. 3 | juli-augustus-september 2022

Werkten mee aan dit nummer

Annie Van Dessel
Leon Bernaerts
Ward Goossens
Rik Van der kriecken
René Pattyn
Feutrinneke

Vormgeving

Natalie Geuens

Eindredactie

Annie Van Dessel
René Pattyn

Verantwoordelijke uitgever

Annie Van Dessel
Voorzitter
Tisseltsesteenweg 92
B-2830 Willebroek

Redactieadres

Molenweg 24
B-2830 Willebroek
info@vaertlinck.be
www.vaertlinck.be

ISSN 1782-2785

Koninklijke Bibliotheek van België - Wettelijk depot nr. D/2011/12484/5

Alle rechten voorbehouden. Het overnemen van teksten of beeldmateriaal kan slechts gebeuren mits schriftelijke toelating van de auteur en vermelding van het tijdschrift Vaertlinck Contact, jaargang en nummer. Elke auteur is individueel verantwoordelijk voor de inhoud van zijn of haar artikel.

Voorwoord

Geachte lezer,

Het werd een lange hete zomer...

Op 9 juli l.l. verzamelden we “schoolfoto’s”, het werd een succes, niettegenstaande sommige mensen nog even moesten wennen aan het idee dat hun medewerking werd gevraagd. Maar zeker onze dank aan iedereen die langskwam. Het nageslacht kan zich later een idee vormen van ... hoe was het ooit?

U krijgt dit tijdschrift met heel wat vertraging in uw bus... onze excuses, en zeker geen “dank u” aan het vieze beestje “C”. Toch zijn we er in geslaagd een verscheidenheid aan onderwerpen aan bod te laten komen.

Ondertussen draaide de wereld verder. Een koninklijk “monument” ruilde het heden voor het eeuwige. En de regen viel met bakken uit de lucht, nog nooit werd die regen zo verwelkomd, door velen.

Ook de oorlogen woeden verder met hoogtes en laagtes, en op vele vlakken.

En toch... zoals steeds ... is de herfst op komst!

We wensen jullie veel kijk- en leesplezier tijdens herfstige dagen...

De redactie

Inhoud

Hoe België overleefde... (7)	2
Kasteel Bel-Air	6
Koppig of onverzettelijk?	10
De fiets	12
Nationale Strijdersbond van België	17
De uitroeiing van het pokkenvirus	21
Een ongewone kruisweg te Blaasveld	29
Paspoort Heindonk 1803	32
Ere- en steunende leden	35
Oproep Vaertlinck	36
Advertenties	36

40/45

want aan 't verleden komt geen einde...

HOE
BELGIË
OVERLEEFDE...

7

TEN TIJDE VAN BEZETTING

Oorlogswinter

Eind oktober 1941 valt reeds de eerste sneeuw; een onheilspellende voorbode van de strenge winter die voor de deur staat. Angstig en vertwijfeld kijkt iedereen de sombere koude maanden tegemoet. De lange donkere avonden en de grauwe kilte van de herfst, drijven hen vroeg naar huis...

HET FEEST VAN DE VREDE

De ganze wereld kreunt onder het oorlogsgeweld. Japan is nu in oorlog met de Verenigde Staten en Engeland. Op 11 december 1941 –vier dagen na de verrassende

grootscheepse aanval van Japan op Pearl Harbor, waar de Amerikaanse vloot gevoelige verliezen leed-, verklaren ook Duitsland en Italië de oorlog aan de Verenigde Staten.

De eerste weken wordt ons land overspoeld met triomfantelijke zegebulletins van het Japanse leger dat in het Verre Oosten als een wervelwind het één Amerikaans en Engels steunpunt na het ander veroverd. De eerste verbijstering van de bevolking slaat echter spoedig om in een doffe apathie tegenover de Japanse militaire successen. De dagelijkse zorgen van voeding, kleding en verwarming wegen al zwaar genoeg op de verzwakte lichamen.

De eindejaarsweek verloopt zoals de mensen zijn: droevig, somber, moedeloos...

Middernachtmissen zijn verboden en hoewel met Kerstmis en Nieuwjaar de avondklok tot 01.30u wordt verlengd, liggen de straten er 's nachts verlaten bij. De uitpattingen van enkele oorlogsrijken uitgezonderd, behoren de traditionele kerst- en oudejaarsavondfeesten tot het verleden. Men blijft thuis en kruipt vroeg in bed. Hoogstens wordt met een paar familieleden of vrienden een kaartje gelegd maar de smaakloze ersatzkoffie en het povere fluitjesbier (0,8% alc.) dragen niet bepaald bij om de gedempte sfeer op te vrolijken.

ROND DE KOUDE KACHEL

Na Nieuwjaar begint pas voorgoed de lijdensweg van de bevolking. De temperatuur daalt zienderogen en het vriest onmeedogend (tot -20°C in het binnenland). Het wordt uitgerekend één van de hardste winters die België ooit gekend heeft en de koude bijt onverbiddelijk door de povere kleren en versleten schoenen van de ondervoede burgers. Veel huisgezinnen hebben weinig of geen brandstof meer.

Rivieren zijn dichtgevroren en het goederenverkeer is totaal ontredderd. Het schaarse kolenrantsoen kan slechts onregelmatig en in kleine hoeveelheden vervoerd en uitgedeeld worden. Men behelpt zich met 'Schlam'; een soort nat steenkolenruis of een voorraad nat papier dat men in briketten of bollen perst.

Bedeling van kolenrantsoenen wordt een sociaal gebeuren

Uiteraard stookt men ook hout, een brandstof die natuurlijk met de dag duurder wordt. In bossen, parken en tuinen worden bomen omgehakt, afgezaagd en gestolen. Overal worden dan ook ravages aangericht zodat politiereglementen zich opdringen tegen het clandestien omhakken van bomen. Maar wekenlang leven duizenden gezinnen praktisch zonder vuur.

Verstijfd van de kou kruipen veel mensen met kleren en al in bed.

Kinderen en mannen zijn tevreden als zij naar school of kantoor mogen om de warmte te vinden. Maar de huismoeders blijven thuis, alleen in de kille woning.

Verder moeten ze urenlang aanschuiven in de bijtende koude voor eetwaren die zeldzamer en slechter worden. Het wordt koken zonder voedsel, zonder kolen en ... zonder gas!

Hoe houd ik me warm?

Want ondertussen is ook de ellende in de gasbedeling begonnen. De gasdistributiebedrijven zijn genoodzaakt de druk in de leidingen zodanig te verminderen dat het gebruik van gas niet langer mogelijk wordt.

Er is nog slechts gas gedurende enkele dagen in de week en dan nog zeer beperkt in tijdsduur. Wanneer de vastgestelde uren voorbij zijn, sterft het gasvlammetje uit. Onverbidde! Bovendien is het gasverbruik verboden voor de verwarming van schouwburgen, bioscopen, herbergen, musea, bibliotheken, kerken en andere voor het publiek toegankelijke instellingen.

De voedseltekorten, de ontberingen en de harde winter eisen hun tol bij de ouden van dagen maar het heeft ook het gezondheidspotentieel van de anderen aangetast, en dit vooral bij stadsmensen...

DAAR IS DE LENTE...

Wanneer de winter eindelijk wijkt en de lente openbreekt, wordt het moreel beter. In de harten borrelt opnieuw wat moed en met ijver wordt elk lapje grond omgespit en beplant. Ouderen houden konijnen of kippen (*zie Deel 1 in deze reeks – Mé nen bon...*). Men bezoekt sportwedstrijden, men gaat wandelen en dan zijn er nog de plechtige

communicanten die stralend uit de kerk komen en die voor één dag het oorlogsleed doen vergeten.

Over de nieuwe lentevreugde valt echter ook de schaduw van minder prettig nieuws. Men leest in de kranten over de geallieerde bombardementen die talloze doden en verwoesting eisen, de (mislukte) landing van de geallieerden in Dieppe, over het tot zinken brengen van duizenden tonnenmaat door de Duitsers en over hun niet te stuiten opmars in Rusland en de zegetocht der Japanners in Zuidoost Azië.

IF I WERE A RICH MAN

En dan zijn er nog de financiële perikelen van het land! Vanaf 1942 wordt een toevloed van Duitse marken vastgesteld. Duitse soldaten voeren ze in uit de Oost-Europese landen waar de aankoopmogelijkheden zeer beperkt zijn. Er ontstaat een ware smokkelhandel in marken die tegen lage prijs in Polen en Rusland worden opgekocht (of gestolen?) om in België bij de Nationale Bank uitgewisseld of gebruikt te worden voor het opkopen van goederen. Deze marken, of beter gezegd de 'Reichskreditkassenscheine', zijn de biljetten die door de REICHSKREDITBANK voor de bezette landen worden uitgegeven en alleen daar geldig zijn.

Reichskreditkassenschein 50 Reichsmark 1939

Deze toestand wordt echter gewoon onhoudbaar en het Duitse militair bestuur grijpt drastisch in en beslist de Reichskreditkassenscheine in België uit de omloop te halen.

Maar bovendien zijn er ook nog de bezettingskosten die op anderhalf miljard (BEF) zijn vastgesteld op jaarbasis en die zwaar op het land wegen.

Eind 1942 is de geldomloop inderdaad op onheilspellende wijze gestegen; van 30 miljard BEF in mei 1940 tot ongeveer 70 miljard BEF in 1942. Bij de welgestelde burger ontstaat enige paniek wanneer vernomen wordt dat in Nederland de biljetten van 500 en 1 000 gulden aan de omloop zijn onttrokken. De Belgische biljetten van 10 000 frank, die voorheen zorgvuldig werden bijgehouden en quasi uit de circulatie verdwenen waren, komen weer tevoorschijn en vloeien naar de banken. Wanneer geruchten worden verspreid dat de grote bankbiljetten in waarde zullen verminderen, willen sommige boeren geen biljetten van meer dan 100 frank nog aanvaarden. *(zie kaderstukje).*

Maar de kleine man heeft uiteraard geen last met de bewaring van hopen geld, laat staan beleggingen. Iedere morgen begint zijn strijd opnieuw om in leven te blijven. Zijn centen zijn bestemd voor de aankoop van het allernoodzakelijkste voedsel dat met de dag schaarser en duurder wordt. Er zijn de materiële ontberingen, de morele ellende... .

Maar eind 1942 valt het iedereen op dat de communiqués van het 'Oberkommando der Wehrmacht' over de veldtocht in Rusland een gematigder toon aanslaan. In de slag om Stalingrad gaat het de Duitsers blijkbaar toch niet voor de wind, in Noord-Afrika is het tij in het voordeel van de Engelsen gekeerd en de Amerikanen zijn ontscheept te Algiers, Oran en in de streek van Casablanca. Is er dan toch licht aan het einde van de tunnel?

Ondertussen is echter opnieuw de donkere winter aangebroken, zien de mensen met angst de sombere maanden tegemoet, de regen, mist, sneeuw, koude, kolenschaarste en het steeds maar nijpender wordende voedseltekort...

In 1944 en na de bevrijding, werd er inderdaad in ons land een muntsaneringsoperatie uitgevoerd ten gevolge van de grote inflatie die de naam draagt van de toenmalige Belgische minister van Financiën GUTT. De operatie had als doel de koopkracht van de Belgische burgers te garanderen door de geldhoeveelheid in te krimpen om de prijzen te stabiliseren alsook om de zwarte oorlogswinsten aan te pakken. Tussen 9 en 13 oktober 1944 moest al het papieren geld in België omgewisseld worden bij de bank of post. Ieder lid van het gezin kreeg o.m. nieuwe briefjes ter waarde van tweeduizend frank.

Er waren wel een paar 'achterpoortjes' om te ontsnappen aan de wet. Men kon de aangifte van het roerend goed laten doen door minder begoede derden of door sommige verenigingen zonder winstoogmerk (o.m. kloosters), die vrijgesteld waren. Aangezien deze operatie alleen gold voor grotere coupures, steeg de hoeveelheid biljetten van twintig en vijftig frank enorm.

Bovendien was de muntsaneringsoperatie voortijdig aangekondigd en konden er voorzorgen genomen worden. Wie veel geld bezat, investeerde in waardevaste goederen zoals juwelen, goud, kunst, antiek...

(wordt vervolgd: Met ijzeren hand)

Vrije bewerking naar 'België in de Tweede Wereldoorlog' (Uitg. de nederlandse boekhandel). Met toestemming tot bewerking en publicatie voor Vaertlinck Contact van de huidige Uitgeverij Pelckmans Uitgevers.

Andere geraadpleegde bronnen:

-Hoe België wereldoorlog II overleefde.

-belgiumwwii.be

-encyclopedische gegevens

Ward Goossens

Kasteel Bel-Air

Het kasteel Bel-Air is gelegen in de gemeente Blaasveld, tot in 1976 een zelfstandige gemeente. Blaasveld, Heindonk en Tisselt werden deelgemeenten van de gemeente Willebroek. De inwoners van deze drie gemeenten waren geen voorstander van deze fusie.

Foto: René Pattyn, 31 juli 2022 – Kasteel Bel-Air, Willebroek

Het domein Bel-Air wordt begrensd door de Zwarte Beek, welke in feite altijd een natuurlijke grens tussen Blaasveld en Willebroek was en de Mechelsesteenweg.

Situatieplan: Agentschap Onroerend Erfgoed 2022, Kasteel Bel-Air.

Het kasteel werd in 1810 gebouwd op een perceel grond van de pachthoeve Briart. Charles du Trieu, burgemeester van de gemeente Blaasveld (1814-1820) liet op deze grond een kasteel optrekken. Dit kasteel werd gebruikt als buitenverblijf, zowel in de zomer als winter.

Rond 1865 werd het kasteel verbouwd en werd het in 1921 verkocht door de familie de Wargny aan Willebroekse brouwersfamilie Van Den Bogaert. Deze familie verkocht het domein in 1973 aan de gemeente Willebroek. Aan het kasteel werden verbouwingswerken uitgevoerd en werd het openbaar domein met verschillende functies o.a. werd het een cultureel centrum en in het park werden verschillende beeldhouwwerken tentoongesteld.

Het Kasteel (beschrijving)

Het kasteel is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Kasteel Bel-Air. De vaststelling is geldig sinds 23 maart 2019.

Het kasteel is een laat-classicistisch kasteel van circa 1810 en verbouwd in 1865.

Alleenstaand landhuis van oorspronkelijk drie + twee traveeën en twee bouwlagen onder een leien mansardedak, verhoogde begane grond.

Bepleurde en beschilderde lijstgevels met doorlopende kordons, rondbogige (eerste bouwlaag) en rechthoekige (tweede bouwlaag), muuropeningen met persiennes. Voorgevel met centrale portiek op Dorische zuilen en bekronend balkon, hogere gebogen bekroning met radvenster. Westgevel met brede, gevelhoge driezijdige erker. Achteraan aangepast aanbouwsel.

Het kasteelpark

Uit een topografische kaart van 1892 blijkt dat er toen nog geen aangelegd park was en toont tevens aan dat een strook grasland tussen het kasteel en de Zwarte Beek lag, terwijl er ook waterpartijen worden gesuggereerd waarrond een parkje was aangelegd, parallel met de Zwarte Beek werd een langwerpige waterpartij aangegeven.

Het park was aangelegd als een tuin volgens 19de eeuwse traditie in landschappelijke stijl. Deze wordt omschreven als een Engelse landschapstuin met vijvers, tuinkamers en een ijskelder. De voortuin is dan een voorbeeld van een "Franse tuin".

In het kasteelpark bevinden zich ook nog enkele bunkers uit de Eerste Wereldoorlog waarvoor een beschermingsdossier is ingediend.

Bewoners

Wie waren in feite de bewoners van het kasteel?

Familie du Trieu de Terdonck behoorde al sinds 1737 tot de Mechelse notabelen.

Charles Augustin Jean du Trieu de Terdonck, geboren te Mechelen 2 september 1790 en overleed aldaar op 15 januari 1861, zoon van Charles Maximilien François du Trieu en van Anne Caroline de Meester, huwde te Mechelen op 23 april 1811 met Barbe Sophie Pétronille Françoise Pierets, geboren te Mechelen op 4 oktober 1791, aldaar overleden op 11 mei 1862, dochter van Pierre André Joseph Pierets (heer van Croonenburg) en van Pétronille van Segvelt.

Het gezin Charles Augustin Jean du Trieu en Barbe Sophie Pétronille Françoise Pierets kregen acht kinderen.

1. Eléonore Caroline Sophie Joséphine, geboren te Mechelen 24 mei 1812 en er overleden op 17 oktober 1878. Zij huwde te Mechelen op 27 oktober 1840 met Corneille Vincent Joseph Ghislain Neeffs, geboren te Mechelen 5 april 1808 en er overleden op 3 augustus 1879, zoon van

- Corneille Ghislain Neeffs en van Claire Anne Marie van Kiel.
2. Joseph (Hilaire genoemd) Charles Hilaire, geboren te Mechelen 15 januari 1814 en aldaar overleden op 7 mei 1867, gehuwd te Mechelen op 30 april 1850 met Julie Eugénie Victoire Wouters de Terweerden, geboren Luxemburg-Stad op 13 januari 1819 en overleden te Sint-Joost-ten-Node op 21 mei 1885, dochter van Charles Jean-Baptiste Wouters de Terweerden en van Rosalie Victoire Virginie von Haupt.
 3. Paul Clément Ladislás, geboren te Mechelen op 26 juni 1816 en overleden te Muizen (Mechelen) op 13 augustus 1866, gehuwd te Walem op 16 januari 1860 met Stéphanie Louise Hyacinthe Marie van Ravestyn, geboren Antwerpen op 27 december 1828 en overleden te Mechelen op 21 maart 1879, dochter van Louis Jean-Baptiste van Ravestyn en van Thérèse Françoise Antoinette van Lidth de Jeude. Na het overlijden van haar man hertrouwde Stéphanie van Ravestyn in Mechelen op 30 april 1868 met Victor Marie Auguste Guillaume Corneille Pycke, geboren te Mechelen 26 december 1841 en aldaar overleden op 22 mei 1875, zoon van Pierre (genoemd Auguste) François Auguste Pycke (1804-1858) en van Cornélie Marie Joséphine Victoire Scheppers.
 4. Florence Frédérique, Isabelle Emmanuelle, geboren te Mechelen 26 maart 1821 en er overleden op 30 januari 1874, huwde te Mechelen op 16 mei 1843 met Emile Jean Jacques de Knyff, geboren Antwerpen 8 december 1817, overleden te Sint-Katelijne-Waver op 8 oktober 1852, zoon van Jean Jacques Théodore de Knyff (1790-1860) en van Emilie Marie Caroline Guillemine de Meulenaer.
 5. Marie Joséphine Valentine Julie, geboren Mechelen 12 april 1825 en overleden te Watermaal-Bosvoorde op 2 december 1907, huwde te Mechelen op 17 september 1850 met Corneille Gaspar Ghislain de Meester, geboren te Mechelen 10 brumaire jaar XI (1 november 1802) en aldaar overleden op 28 februari 1852, zoon van Pierre Joseph Ghislain de Meester (1779-1843) en van Madeleine Antoinette Ghislaine Backx (1782-1853), Marie Josephine hertrouwde te Mechelen op 13 februari 1862 met François Joseph Ghislain de Cannart d'Hamale, geboren te Leuven op 12 prairial jaar XI (1 juni 1803) en stierf te Mechelen op 2 oktober 1888, hij was weduwnaar van Cathérine Antoinette Ghislaine de Meester (1812-1858) en zoon van Hyacinthe Mathias Jean de Cannart d'Hamale en van Thérèse Lambertine Joséphine Frantzen. Na het overlijden van haar tweede man trad Marie Joséphine du Trieu de Terdonck in het klooster.
 6. Virginie Clementine Francisca Honorina, geboren te Mechelen op 27 februari 1826 en er overleden op 19 september 1908, zij huwde aldaar met Alphonse Constantin Marie de Wargny, geboren te Mechelen op 31 maart 1829 en overleden te Blaasveld op 13 juli 1899, zoon van Victorin André Marie Joseph de Wargny, overleden te Mechelen 10 juni 1849 en van Marie Caroline Augustine Victoire Van den Branden de Reeth.
 7. Julie Antoinette Ghislaine Maximilienne Jacqueline, geboren te Mechelen op 25 juli 1827 en er overleden op 12 april 1882. Zij bleef ongehuwd.
 8. Ernestine Marie Thérèse Françoise Lucie, geboren te Mechelen op 1 januari 1829 en te Brussel overleden op 2 oktober 1911. Ernestine ging in het Augustijnerklooster van Berlaymont.

De onder nummer 6 vermelde Virginie Clementine Francisca Honorina de Trieu de Terdonck en Alphonse Constantin Marie de Wargny kregen acht kinderen:

1. Charles Marie Joseph, ° Mechelen 15 april 1852, [U](#) Vilvoorde 23 november 1917.
2. Gaspard Françoise Corneille, ° Mechelen 27 augustus 1853, U Mechelen 27 december 1905.
3. Auguste Marcel Corneille Paul, ° Mechelen 16 januari 1855, U Gent 23 oktober 1914, huwde in Blaasveld op 25 september 1884 met Louise Augustine Théodora Marie Ghislaine Lefebvre, ° Blaasveld 24 juni 1858, U Mechelen 4 mei 1910, dochter van Louis Alexandre Marie Joseph Ghislain (1824-1889) en van Marie Théodore Anne Wouters de Jauche (1827-1902).
4. Marie Françoise Joséphine Florence, ° Mechelen 2 april 1856 en aldaar overleden op 26 november 1933, huwde in Mechelen op 20 augustus 1877 met Joseph Marcel Eugène Ghislain de Raditzky d'Ostrowick, ° Mechelen 13 april 1852, U Mechelen 25 februari 1925, zoon van Charles Léopold Guillaume Louis de Raditzky d'Ostrowick (1799-1868) en van Thérèse Horten-

se Joséphine du Chastel de la Howarderie.

5. Félix Corneille Marie, ° Mechelen 16 september 1857 en aldaar overleden op 29 januari 1881.
6. Anne Adelaïde Frédérique Marie, ° Mechelen 8 april 1859 en er overleden op 13 Juni 1859.
7. Amédée Hyacinthe Marie, ° Mechelen 11 juli 1862 en te Blaasveld overleden op 4 januari 1925.
8. Anne Joséphine Françoise Marie, ° Mechelen op 26 februari 1864 en er overleden op 16 juli 1864.

Het gehele domein werd door de familie de Wargny verkocht aan Jan Van den Bogaert, deze stamde uit een Willebroekse brouwersfamilie.

Jan Van den Bogaert trouwde met Gabriëlle Chopinet uit Edingen (Enghien), zij kregen vier kinderen, nl. Pierre, Joseph, Marie Madeleine en Jean.

Na het overlijden van haar beide ouders bleef Marie Madeleine alleen op het kasteel Bel-Air wonen. In 1976 even voor de fusies van gemeenten werd het volledige domein verkocht aan de gemeente Willebroek door de familie Van den Bogaert.

Het parkdomein werd uitgebreid met het oude voetbalveld van FC Blaasveld waarop een hoogstamfruitboomgaard werd aangelegd. Het domein werd ook gebruikt voor verschillende tentoonstellingen van beeldhouwwerken onder de naam "Beelden in Bel-Air".

In het park verscheen ook een merkwaardig en gewaagd kunstwerk, gekozen door de bevolking, ingehuldigd op zaterdag 7 september 2019.

Het Rekamkeizum – Foto René Pattyn, 2022.

Geraadpleegde werken:

Website van het Agentschap Onroerend Erfgoed 2022, Kasteel Bel-Air.

Foto's: René Pattyn, 2022.

Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, provincie Antwerpen, arrondissement Mechelen, kanton Mechelen, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen, deel 13N2.

https://nl.wikipedia.org/wiki/Charles_du_trieu_de_terdonck.

Oscar Coomans de Brachène, *Etat présent de la noblesse Belge*, 1999.

Burgerlijke Stand van de stad Mechelen en van de gemeente Blaasveld. Genealogische bronnen Rivierenland.

René Pattyn

Koppig of onverzettelijk?

BEZOEKT
ONZE MUSEA :

STAD ANTWERPEN

VISITEZ
NOS MUSÉES :

VILLE D'ANVERS

Bestendig **FESTIVAL** Permanent

Dinsdag 15 Oogst Mardi 15 Août

1922

GROENPLAATS	PLACE VERTE
<p>11 uur. — De Unie van Breda. Kon. erkende Harmonie - 52 Uitvoerders</p>	<p>Marche militaire P. Dabotique Palmes et Lauriers A. Langebois Valse interrompue R. Montagne Un Jour d'Été en Norvège A. Wilmers Holland-Belgie J. Morks</p>
<p>12 uur. — Terneuzen's Mannen- koor van Terneuzen Zang - 60 Uitvoerders</p>	<p>Neerlands Mannenkoor C. A. de Vliegh Herders Zondagslied P. Martin Zijderlaan Werkmanslied M. A. Brandt-Buys Het Kerkje C. Kreutzer Avondkoor Feestzang X. X. X.</p>
<p>13 uur. — Vooruit van Willebroeck Harmonie - 51 Uitvoerders</p>	<p>Triomfmarsch J. Clymans Le Lac des Fées Auber Polka voor clarinetten Marchal Serenade voor hoorn en fluit Tilt La Vivandière B. Godard</p>

STEEN & VLEESCHHUIS
Antiquités & Art appliqué ancien
vrije toegang - Entrées gratuites

van des BEAUX ARTS
- Plantijn - Moretus

Antiquités & Art appliqué ancien
vrije toegang - Entrées gratuites

Druck. H. BROEDERMAN, Lange Leemstraat, 149, Antwerpen

Al jaar en dag nam de harmonie Vooruit uit Willebroek deel aan het Bestendig Festival van de Stad Antwerpen op 15 augustus.

De Harmonie Vooruit was gesticht op 11 november 1897 en had haar lokaal in de Statiestraat. Ieder jaar opnieuw werden hun optredens met smaak gewaardeerd. Tot 1922

Was het een vergetelheid van de secretaris, of had de organisator voor zijn beurt gesproken voordat alle inschrijvingen binnen waren ?

Het deelnemingsbericht dat door de harmonie aan het festival bezorgd werd, was gedateerd op 31 juli 1922, en voorzag een optreden om 11:00 op de kiosk van de Groenplaats.

Per omgaande laat het Festival weten dat het gevraagde uur reeds aan een andere vereniging toegezegd was, en dat de keuze gelaten wordt tussen een aanvangsuur 10:00 of 13:00.

Vanwege de harmonie komt er geen reactie, en zo komt het dat de affiche van het Festival een optreden van de "Vooruit" plaatst om 13:00.

9.13

VOORUIT
WILLEBROECK

Dit blad afscheuren, invullen, en onder omslag, op VOLDOENDE WIJZE GEFRANKEERD, aan den Secretaris van het Festival zenden.

DEELNEMINGSBERICHT

De (1) Vooruit maatschappij,
dragende den naam (2) Vooruit
gesticht den (3) 11. November 1897 nabende huizen zetel
Willebroeck straat, Nr. 10.6. te (4) Willebroeck
(5) Antwerpen onder het bestuur van den heer (6) Jozef Clymans
verlangt deel te nemen aan het 33e internationaal festival van zang, fanfaren, harmonie en symfonie, ingericht te Antwerpen, in 1922, door het Gemeentebestuur der stad.

Zij vraagt toegelaten te worden rond (7) op 15 Augustus
en hare stukken te laten uitvoeren rond (8) 11.00 uur
Zij zal den 15 Augustus met (9) 12.00 aankomen rond 10. uur,
en zij zal den 15.08 met (9) 12.00 vertrekken rond 9. uur.

Zij verlangt mede te dingen naar de bijzondere premien beloofd bij artikelen 12.
en 13. der schikkingen,

Zij stelt als uit te voeren stukken voor :

NAAM DER STUKKEN	AARD DER STUKKEN	DUUR	NAAM VAN DEN TOONDICHTER	Nootnummer
1. <u>Triomfmarsch</u>	<u>Marsch</u>	<u>7 minuten</u>	<u>Jozef Clymans</u>	<u>102</u>
2. <u>Le Lac des Fées</u>	<u>Opvoeringstuk</u>	<u>13 minuten</u>	<u>Auber</u>	
3. <u>Polka voor clarinetten</u>		<u>10 minuten</u>	<u>Boezel</u>	
4. <u>Serenade voor hoorn en fluit</u>		<u>6 minuten</u>	<u>Tilt</u>	
5. <u>La Vivandière</u>	<u>Fantazij</u>	<u>15 minuten</u>	<u>B. Godard</u> gezigt door <u>Jozef Clymans</u>	
6.				

(11) Van der Vliet werkende leden
zullen aan de uitvoering deelnemen.

Te Willebroeck, den 31. Juli 1922.

DE SECRETARIS, DE VOORZITTER, DE BESTUURDER, DE SCHATBEWAARDER,

Jozef Clymans W. J. J. J. J. J. J. J. J. J.

(1) Zang, fanfaren, harmonie of symfonie.
(2) Naam der maatschappij.
(3) Datum van de aitching der maatschappij.
(4) Naam der gemeente.
(5) Naam der provincie.
(6) Naam en voornaam van den bestuurder.
(7) Datum.
(8) Verkeeren uur.
(9) IJzeren weg of stoomboot.
(10) De letter B schrijven achter den naam van Belgische toondichters.
(11) Getal in volle letters.
P.-S. — De bij cijfer 9 gevraagde inlichtingen hebben voor doel de verdeling der vreemde maatschappijen tusschen de verschillende kiosken en de vaststelling van het uur der uitvoering te vergemakkelijken.
ART. 5 DER SCHIKKINGEN. — Het deelnemingsbericht, behoorlijk ingevuld, moet gestuurd worden, onder genoegen gefrankeerden omslag, aan den heer Edmond Odeurs, secretaris van het Inrichtingscomité, op het Stadhuis te Antwerpen.

STAD

ANTWERPEN.

Internationaal Festival

VAN

Samenzang, Fanfaren, Harmonie & Symfonie.

Proces-verbaal van deelneming.

Heden Dinsdag 15 Augustus 1922,
van 1 uur tot 2 uur,

op de kiosk der Gruenplaats
heeft de Harmonie maatschappij
genaamd Vooruit
hebbende haren zetel te Willebroeck
de 5 in haar toelatingsbericht aangeduide stukken in de bepaalde
voorwaarden uitgevoerd.

51 uitvoerders
namen deel aan de uitvoering van al de stukken.

De uitvoerende leden droegen
maatschappelijke kleedij.

personen vergezelden de maatschappij.

BIJZONDERE OPMERKINGEN :

Waren om 1.30 uur nog niet aan de kiosk. Zijn dus vermoedelijk niet gekomen.

Aldus onmiddellijk opgesteld en, na lezing, ondertekend.

De Bestuurder :

De Voorzitter der Maatschappij :

De afgevaardigde Commissaris :

J. Van der Krieken

De fiets: een korte geschiedenis en enkele eigenaardigheden.

Regelmatig komt de fiets in de algemene belangstelling. Op TV, radio en zelfs in de politiek. Verkeersveiligheid, energiebesparing, toerisme, sport ... alomtrent komt de fiets ter sprake, ter discussie. Zeker de laatste tijd met het succes van Wout Van Aert in de Ronde van Frankrijk. Sedert wanneer en in welke mate is dat vroeger ook of niet gebeurd? Onze nieuwsgierigheid was geprikkeld. Vooral toen we enkele exemplaren van La Nature uit de periode juist voor 1900 onder ogen kregen uit de schenking van mevrouw Moyersons-Persoons uit Ruisbroek.

De vrije encyclopedie Wikipedia verdeelt de fietsgeschiedenis in 6 divisies die we grotendeels volgen. Eerst was er de **looppfiets**, de "draisine". Het begin ervan wordt geschat begin 18e – 19e eeuw. Aangenomen wordt dat de oudste zou ontworpen zijn in Duitsland 1817 door Karl Drais von Sauerbronn en naar hem vernoemd. Voor onze kleine kinderen zijn er een groot aantal moderne varianten op de markt.

Daarna kwam de **vélocipède**. Nu was het de Fransman Pierre Lallement die in 1861 een rijwiel met vergroot voorwiel en pedalen ontwierp. Eerst was deze 'moderne' fiets nog inefficiënt en ongemakkelijk met houten velgen en zonder remmen. De broers Michaux starten de eerste fietsfabriek. Hun gietijzeren fiets met metalen banden moet nogal gerammeld hebben op de slechte wegen en kasseien in die tijd. Spoedig volgden allerhande verbeteringen en een gamma nieuwe modellen vélocipèdes waarvan we er later enkele beschrijven. Wanneer de wegen beter en meer egaal werden begon het succesverhaal van deze fietsen. Voor de dames die natuurlijk in hun modieuze kledij wilden paraderen, werden de nodige aanpassingen doorgevoerd, bijvoorbeeld om gemakkelijker op te stappen. Met het gebruiken van kogellagers en rubberbanden werd de fiets zeker een rage.

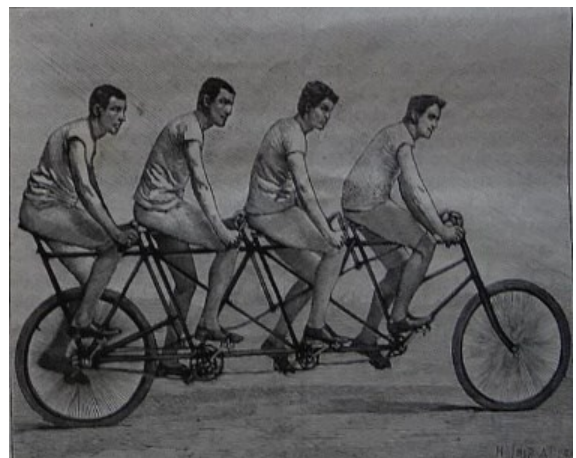

Het derde aspect behandelde de **Hoge bi(cyclette) 1884-1887**. Bij dit model in 1884 werden de pedalen rechtstreeks op het wiel aangebracht. Om nu de snelheid te verhogen moest men het voorwiel

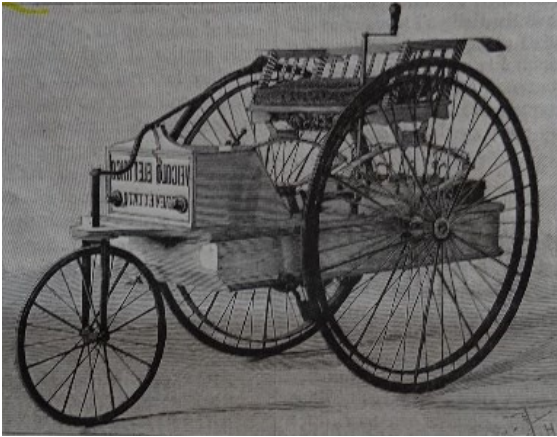
vergroten. Het opstijgen werd hierdoor wel moeilijker. Gevaarlijker ook. Een voet op de grond zetten voor een tussenstop was onmogelijk. En hoe loste men het afstappen op? Afspringen? Zich laten vallen? Toch was dit het eerste echt bruikbare rijwiel om grotere afstanden af te leggen.

Als vierde onderdeel komt de **veiligheidswieler** aan bod. Sinds in 1885 het achterwiel met een ketting aangedreven werd, kreeg de fiets een bijna modern uiterlijk. Zie de damesvélocipède hiervoor. Door de lagere zit werd het valrisico sterk verminderd. Ter beveiliging van de dameskledij werd de kettingkast gebruikt. Toch bleef men tot 1888 nog met volle rubberen banden rijden. De populariteit van de fiets, toegenomen na het gebruiken van kogellagers, vering en luchtbanden, verminderde na de opkomst van deze laatste door de concurrentie met de automobiël. In groep rijden is leuk maar ieder afzonderlijk moet de inspanning leveren. De mens is een beetje een luiaard en probeert het zich zo gemakkelijk mogelijk te maken. Een tandem was de oplossing. Later volgde na de bicyclette zelfs een triplete, quadruplette en quints. Algemeen werden ze natuurlijk niet gebruikt.

Ook een fiets met lichte motor op batterijen, de voorloper van onze elektrische fietsen en e-bikes, was niet opgewassen tegen de snelle evolutie van de automobiëlindustrie. Het gaf wel blijk van de praktische geest van uitvinders in de periode van de industriële revolutie (en ook daarna).

Electrische driewieler op batterijen

Vouw- of deelbare fiets

Nummer vijf was de **vouw- of deelbare fiets**. Het was het Franse leger dat voor zijn "cyclisten" de vouwfiets introduceerde. De fiets was snel en licht, maar onhandig voor een soldaat, hinderlijk voor zijn bewegingen, zeker om te schieten. Heel onhandig in een bos, voor een haag, een muur. De oplossing: laat de mens het rijwiel dragen als het rijwiel de mens niet kan dragen. Snel opgeplooid kon de fiets nu gemakkelijk op de rug gedragen worden. Nu meer vrijheid van bewegen voor de militair tijdens oefeningen of in "het echt".

Als laatste onderdeel valt de **fiets in de 21^e eeuw** te bespreken. Alhoewel het uitzicht van de fiets in essentie ongeveer gelijk bleef was er een geweldige evolutie op alle vlakken. Vooral om de snelheid op te drijven met minder inspanning. Ligfietsen, racefietsen tot e-bike en speed pedelec. Dat was mogelijk door verbetering van bijna elk onderdeel: frame, pedalen, zadel, banden, kogellagers, remmen, versnellingsapparaat, ... Dat leidde ook tot een enorm verschil van prijs bij aankoop!

Natuurlijk zijn er in de fietsgeschiedenis allerlei **eigenaardigheden** te vermelden. Rusland is momenteel niet zo geliefd. Zoals op onderstaande gravure te zien is, bleef hun leger vroeger ook meedoen aan bizarre vernieuwingen aan de fiets. In de omgeving van Moskou gebruikten ze een speciaal aangepaste fiets om de spoorweg te controleren zeker als de tsaar moest passeren.

België bleef ook niet achter. Generaal Le Boulengé ontwierp in 1889 de "vélographe" in de wielerveerbaan te Gent. Het was een systeem om de exacte snelheid van een fietser over een vaste afstand te bepalen tot op de seconde na, zonder menselijke tussenkomst. Een eenvoudig apparaat, gemakkelijk te installeren, te regelen en te vervoeren. Het leger maakte nog veelvuldig gebruik van fietsen. Het had zowel een militair als sportief belang. Juiste berekeningen qua verplaatsing, geen discussie bij wedstrijden. Voorloper van de moderne chronometrie.

Door het succes van de fiets werd koersen steeds belangrijker. Nieuwe systemen om de snelheid op te drijven bleven niet lang uit. Een systeem werd ontwikkeld om eerst synchroon, later alternatief met de benen, een trek-duwkracht, met de armen op de wielen over te brengen. Resultaat een veel snellere koersfiets (ongeveer +25 %) en meer kans op een prijs aan de meet. Maar toch niet al te handig en daarom snel in onbruik.

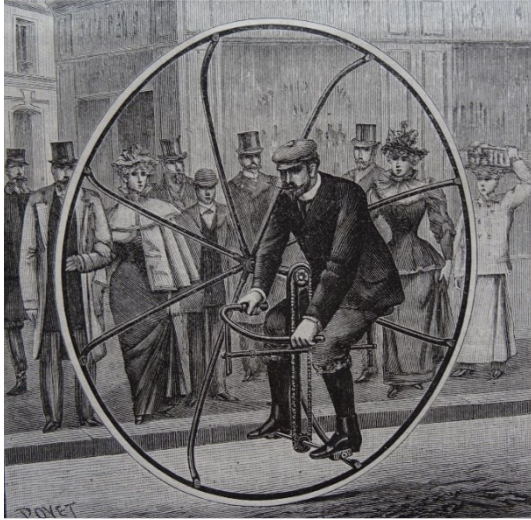

Wat vroeger heel normaal was, maar nu ondenkbaar, is het gebruik van een hond als trekdier. Een melkkarretje voorttrekken gebeurde veel, maar een fiets, dat was wel heel bizar. En toch gebeurde het zoals we op de afbeelding zien. De fiets veroverde de wereld. Maar de mens maakt het zich graag gemakkelijk en is ook inventief. Waarom een hond dan niet een (groot) deel van de inspanning laten leveren bij het fietsen? En het gaat nog sneller ook, proefondervindelijk bewezen! Uitspraak van de auteur vertaald: *het voorttrekken van fietsen door honden is het aangenaamste van de wereld.*

Als hulpmiddel voor reclame vonden we twee rariteiten. Op het tweede salon voor de fiets tijdens de internationale tentoonstelling van de vélocipède te Parijs in 1895 werd "le tricycle-imprimeur" getoond. Op de velgen van de achterwielen werden rubberen teksten aangebracht. Tijdens het rijden werden die via een tampon met gekleurde inkt uit een reservoir bevochtigd en zo werd de reclame-tekst op het effen proper wegdek gedrukt. Ingenieus. Een ander model was de Eiffeltoren, drie meter hoog. Men kon het eveneens gebruiken voor publiciteit. Plaats er een sandwichman op en men heeft "uitstekende" reclame. Alleen woog het model 29 kilogram en men moest al acrobaat zijn om erop te klimmen. Beter kon men het in het circus een plaatsje geven!

Nog een kandidaat voor het circus was de "Monocycle" met twee meter diameter. Echt een buitenbeentje! Op straat lijkt hij - de fiets of de berijder, of beiden? - wel belangstelling te hebben bij het toekijkend publiek. Acrobatie op de fiets werd ook gepromoot. Als men behendig genoeg is, goed voor de gezondheid en anders ideale voorbereiding voor het circus.

In de beginfase vertoonde de fiets regelmatig mankementen. De spreekwoordelijke kinderziekten. Daarom wilden kopers terecht hun optie eerst uittesten in de fabriek. Niet altijd zo eenvoudig. Thuis uitproberen zou gemakkelijker zijn. De geboorte van de hometrainer. Van test van de fiets evolueerde het gebruik naar een trainingstoestel voor de fysieke gezondheid. Hoeveel hometrainers staan er tegenwoordig niet in onze huizen? Winsituatie voor de lichamelijke en geestelijke gezondheid van de mens. Mens sana in corpore sano!

Primitieve hometrainer.

In het begin van zijn geschiedenis een succesverhaal, kon de fiets later moeilijk optornen tegen de nieuwe rage voor de automobiel en de trein. Het gebruik ervan bleef lange tijd stabiel. De laatste tijd echter is hij aan een remonte bezig. Milieufactoren spelen daarin een belangrijke rol. Eind goed al goed voor het milieu en voor die genoemde mentale gezondheid van de mens. O zo belangrijk!

Bronnen:

Uit Frieschdagblad, foto Johan Brouwer

Technologie- Clémence Isaure de Toulouse.

Nl.wikipedia.org

Alle andere afbeeldingen uit La Nature jaargangen 1892-1897.

Leon Bernaerts

Nationale Strijdersbond van België (NSB)

Afdeling Willebroek

(1914-1918 | 1940-1945)

Inleiding

Om de geschiedenis van de NSB te begrijpen, gaan we even terug naar de Grote Oorlog. Een gedeelte van de Vlaamse soldaten waren het niet eens met de toenmalige toestanden. De Vlaamse soldaten werden gecommandeerd door Franstalige onderofficieren en officieren. Tijdens deze oorlog ontstond het activisme. Het startschot werd gegeven door de groep Jong Vlaanderen in de oktober 1914. Vele Vlaamse soldaten werden na de oorlog lid van de Vlaamse Oud-strijders (VOS). De meer belgicistische oud-strijders werden lid van de Nationale Strijdersbond van België. De eerste taalwetgeving in het Belgische Leger werd toegepast op 23 maart 1913 (*).

Ontstaan NSB, afdeling Willebroek

De eerste contacten kwamen ter sprake in de Willebroekse “Etat Major”, 1ste sectie, 1ste compagnie van het 5de Linierregiment. De gesprekken werden gevoerd tussen Frans Amelinckx, Jules Van den Bossche, Jan Haems en Henri Troch. Zij zouden een gezellig samenzijn organiseren. Zij waren in Pollinkhove, maar geen enkele herberg was groot genoeg om de deelnemers te ontvangen. Er werd aan de steenweg Veurne-leper, op het gehucht “Hoogstade-Linde” een grote zaal gevonden. Er waren een 60-tal Willebroekenaren aanwezig om feest te vieren. Tijdens het feest werden er twee toespraken gehouden, De eerste door Frans Amelinckx en een tweede door Emiel Van den Plas.

Frans Amelinckx

Er werd een voorlopig bestuur samengesteld als volgt:

Voorzitter: Emiel Van der Plas.

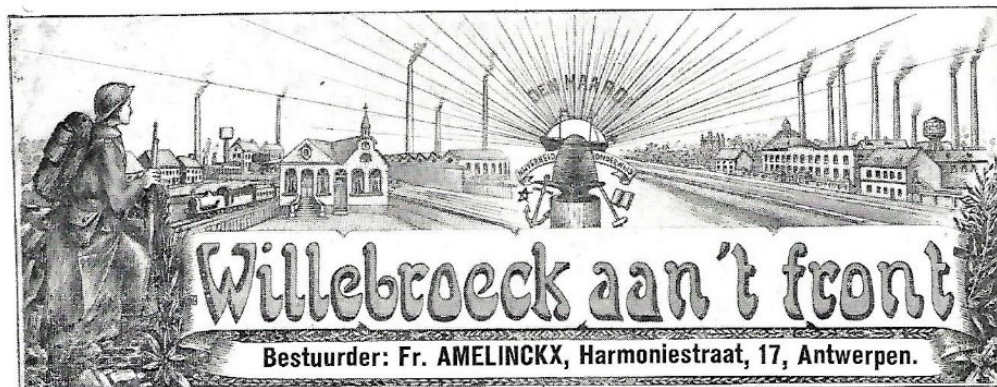
Ondervoorzitter: Jules Van den Bossche.

Bestuurder: Severin Gultens.

Boetmeester: Victor Maes.

Buitenwippers: Arthur De Wachter, Guillaume Smedts en L. Sarens.

Bijgevoegd bestuurder: Frans Amelinckx, deze zou later oprichter van “Willebroek aan ’t Front” worden.

Er werd besloten een vlugschrift uit te geven met als naam “Willebroek aan ’t Front”. Volgende leden stelden voor om mee te werken o.a. Emiel Van den Plas werd hoofdredacteur, ook Jules Van den Bos-

sche, Jan en Louis Haems, Robert Peeters, Severin Gultens, Lodewijk Smits, Ernest Eeraerts beloofden hun medewerking.

Het eerste nummer werd gedrukt bij Alexis De Carne in Stavele met een oplage van 250 stuks.

Terug naar huis: Nadat de Duitsers vertrokken waren was het aan Ward Brijs om terug te verschijnen in Willebroek, hij werd triomfantelijk rondgedragen. Om de andere oud-strijders te verwelkomen werden door Jos Clymans vrienden opgeroepen om met andere muzikanten gereed te staan om de eerste soldaten een feestelijke ontvangst te geven. Dit was de start van de Harmonie van de Nationale Strijdersbond van Willebroek. Jos Clymans was de eerste dirigent.

6 december 1918 komt de bestuurder van "Willebroek aan 't Front" terug thuis en was reeds gedeeltelijk hersteld van zijn opgelopen verwondingen. Onmiddellijk daarna stoomde hij het laatste nummer van dit frontblaadje klaar.

Na een ontmoeting met Adriaan De Zaeger en de overredingskracht van Frans Amelinckx aanvaardde Adriaan De Zaeger om mee te werken. Er werd terug voor een voorlopig bestuur gekozen en zag er uit als volgt:

Voorzitter: Adriaan De Zaeger.

Secretaris: August Lamberts.

Kassier: August Pintens.

Na de algemene demobilisatie werden alle oud-strijders uitgenodigd om een definitief bestuur te kiezen.

Werden verkozen:

Voorzitter: Frans Amelinckx.

Ondervoorzitter: Adriaan De Zaeger.

Secretaris: August Lamberts.

Kassier: August Pintens.

Leden: Kamiel Verherstraeten, Van De Vondel, Edmond De Maeyer, Jef Maes, Jan Scheidtweiler (later kassier), Ed. Baeyens (verving de secretaris), 1ste vaandrig: Arthur Seghers, propagandist voor de muziek: Gustave Van Assche, Jaak Moerenhout, Jef Cleymans en V. Van der Taelen.

Nadien groeide de NSB in alle omliggende gemeenten.

In 1921 stemde onder impuls van de toenmalige burgemeester Dr. Henri Persoons werd een subsidie toegekend om een vaandel aan te schaffen. Dit vaandel werd overhandigd op het gemeentehuis aan de voorzitter, deze droeg het vaandel over aan de vaandeldrager Arthur Seghers.

De NSB van Willebroek kreeg zijn tweede voorzitter. Op donderdag 24 september 1931 ontmoette Frans Amelinckx, voorzitter van de afdeling, de heer Alfons Verlinden, na een gesprek was Alfons Verlinden akkoord om voorzitter te worden op voorwaarde dat heel het bestuur achter hem stond.

Het bestuur ging akkoord met deze aanstelling op 25 september 1931.

Samenstelling van het bestuur:

Voorzitter: Alphons Verlinden.

Ondervoorzitters: Kamiel Vanherstraeten en Florimond Van de Vondel.

Secretaris: Eduard Baeyens.

Kassier: Jan Scheidtweiler.

Vaandrig: Gabriel Pere.

Bode: Jef Cleymans.

Leden: Jaak Moerenhout, Jules Steenackers, Guillaume Bellemans, Eugene Pauwels, Arthur Seghers, Octaaf De Heel, Benoit De Laet en Alfred Petry.

Er werd aan talrijke activiteiten, congressen, huldigingen deelgenomen zodat het vaandel door het veelvuldig gebruik versleten geraakte en de vereniging hoognodig een nieuw vaandel kon gebruiken.

Het vaandel uit 1921 werd in juli 1936 vervangen door een nieuw en even mooi vaandel. Om geen tweede vereniging van oud-strijders te moeten oprichten werden de oud-strijders van de Tweede Wereldoorlog (1940-1945) opgenomen in dezelfde vereniging.

*Alphons Verlinden,
Voorzitter NSB
(1914-1918)*

*Karel Willaert,
Voorzitter NSB
(1940-1941)*

Het bestuur werd hervormd en kreeg de volgende samenstelling:

Algemeen voorzitter: Alphons Verlinden (14-18). Jan Scheidtweiler, Ed. De Goeyse (14-18). Isd. D-Hont en M. Moerenhout (40-45).

Secretaris: Eduard Baeyens (14-18) en Emiel Van Heck (40-45).

Schatbewaarder: Jan Scheidtweiler.

Vaandrigs: Gabriel Pere (14-18) en Petrus Magnus (40-45).

Leden: Jef Cleymans, Eugeen Pauwels, Ferdinand Vaem, Modest Willocx (14-18) en Jos De Decker, Karel Willaert, H. Mertens, Jan Moens, Th. Keulemans (40-45).

Toezichters: Jean Dupré (14-18) en Th. Keulemans (40-45).

Het muziekkorps kreeg zijn eigen bestuur:

Algemeen bestuurder: Modest Willocx.

Voorzitter: Jos Lauwers.

Secretaris: W. Van Rompaey.

Na het overlijden van Alphons Verlinden (Reet, 21 november 1973), volgde Emiel Van Heck de heer Alphons Verlinden op als voorzitter van de oud-strijders van zowel 1914-1918 als deze van 1940-1945.

Emiel Van Heck bleef voorzitter tot hij in 2009 overleed. Ik ben er niet in geslaagd de opvolger van Emiel Van Heck te vinden.

De evolutie leert ons dat de oud-strijders van WO I bijna volledig uitgestorven zijn. Deze van WO II volgen dezelfde evolutie zodat hun rangen ook uitgedund worden. Deze zullen in de toekomst aangevuld worden met de oudgedienden van de hedendaagse conflicten o.a. Afghanistan, Mali en Oekraïne waar onze Belgische strijdkrachten met andere NAVO-landen gestationeerd zijn.

Foto uit 1981 met bestuursleden van de NSB afdelingen van Willebroek (Blaasveld, Heindonk, Tisselt en Willebroek. Met Emiel Van Heck als voorzitter (fotograaf: onbekend).

(*) Meer weten over de taalwet in het Belgisch Leger: NEVB Online. <https://nevb.be>. Richard BOIJEN, 1992, Brussel, Koninklijk Legermuseum. Taalwetgeving in het Belgisch Leger (1830-1940).

Foto's en andere afbeeldingen: NSB Willebroek.

René Pattyn

De Bestuurder van "Willebroek aan 't Front" op weg naar de loopgraven.

De uitroeiing van het pokkenvirus Edward Jenner en de ontdekking van zijn vaccinatie ¹

¹ Bron: Biografieën/Geneeskunde/Tip/Uitvinders

Edward Jenner (CC BY 4.0 – Wellcome Images – wiki)

De Engelse plattelandsarts **Edward Jenner** ontwikkelde eind achttiende eeuw een vaccin tegen de pokken, een ziekte die tot in die tijd jaarlijks duizenden doden eiste. De arts toonde de nauwe verwantschap tussen koeien-, paarden- en mensenvokken (*smallpox*) aan en ontdekte dat hij mensen immuun kon maken voor de pokken door hen te besmetten met het koepokkenvirus. Dat we inenting tegen allerhande ziekten tegenwoordig “vaccins” noemen danken we aan Jenner. Het woord vaccin is namelijk afgeleid van het woord *vaccinia*, de Latijnse medische benaming voor het koepokkenvirus.

Variolatie

Hoewel Edward Jenner meestal beschouwd wordt als de grondlegger van de moderne vaccinatie, werd er voor die tijd ook al gebruik gemaakt van allerhande vormen van vaccinaties. Om mensen te beschermen tegen het levensgevaarlijke pokkenvirus werd bijvoorbeeld lange tijd gebruik gemaakt van de gevaarlijke en wat primitieve techniek genaamd *variolatie*, een verwijzing naar het Latijnse woord voor pokken: *variola*. Bij deze techniek – die onder meer eeuwenlang veel gebruikt werd in China, Perzië, Turkije en India – werd pus uit de wonden van pokkenlijders via sneetje in de huid van gezonde mensen ingebracht. Door alleen pus te gebruiken uit de wonden van mensen die leden aan een lichte variant van de ziekte (*variola minor*), hoopte men dat de ontvangers ook alleen de lichte variant zouden ontwikkelen en daarmee genoeg antistoffen opbouwden om beschermd te zijn tegen het ernstige pokkenvirus: *variola major*. Vanaf ongeveer de zeventiende eeuw werd variolatie ook steeds vaker toegepast in Europa.

Dat mensen bereid waren zich te laten infecteren had alles te maken met het enorme gevaar van het pokkenvirus. Geschat wordt dat vroeger gemiddeld één op de tien mensen aan de pokken overleed. In de achttiende eeuw zou de ziekte wereldwijd jaarlijks zo’n vierhonderdduizend dodelijke slachtoffers hebben geëist. Daarnaast raakten duizenden mensen blind. Berucht zijn ook de verhalen over de miljoenen doden die in de periode na Columbus (1492) in Noord- en Zuid-Amerika vielen, toen de

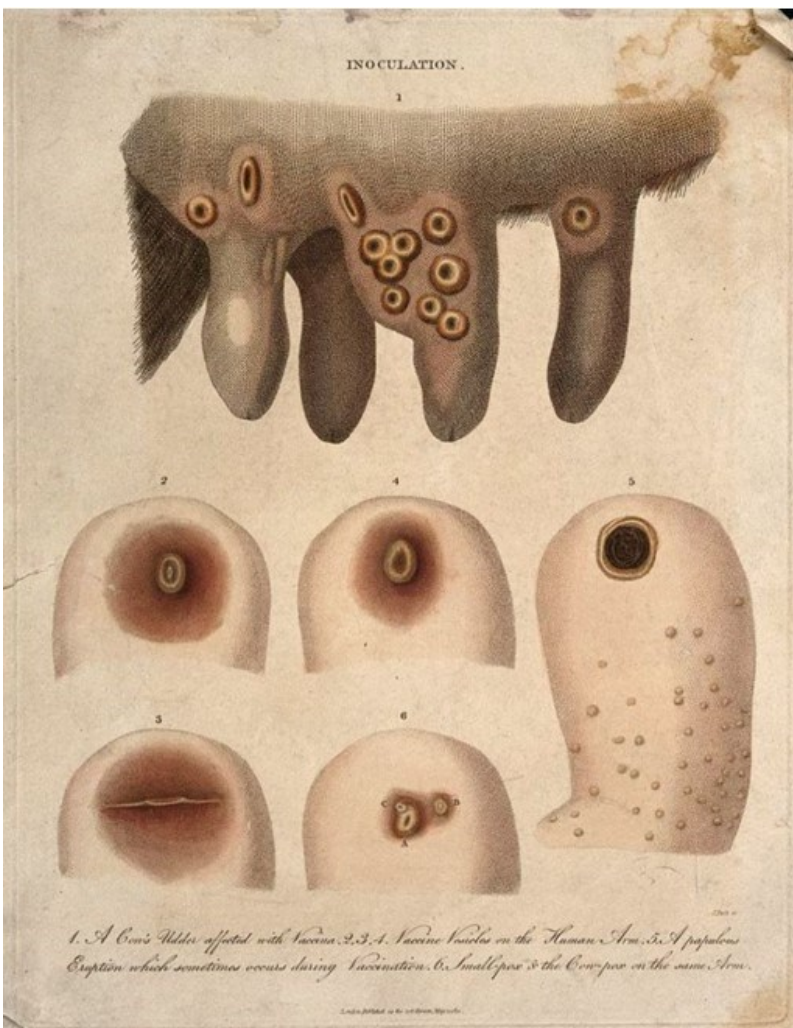
oorspronkelijke bewoners daar in aanraking kwamen met ‘Europese ziekten’, waaronder het pokkenvirus.

Variolatie was gevaarlijk, maar kon wel bescherming bieden. Wie behandeld was had nog “maar” een sterftekans van één op vijftig. Wetenschapsjournalist Simon Rozendaal schrijft in zijn boek “Vaccinatie” (2014) het volgende over variolatie:

“Bij variolatie werden veel mensen werkelijk ziek en een paar procent overleed er zelfs aan. Er werd met echte, levende ziekteverwekkers gewerkt in plaats van, zoals bij de meeste hedendaagse vaccinaties, met dode of kreupele ziekteverwekkers of onderdelen daarvan (eiwitten van de ziekteverwekker). Heel soms, als het echt niet anders kan, worden in de huidige vaccins nog steeds levende ziekteverwekkers gestopt, maar bij die uitzonderingen gaat het om hoeveelheden die honderd tot duizend keer zo klein zijn als bij variolatie.” (h3)

Plattelandarts

Terug naar Edward Jenner. In 1749 als zoon van een predikant geboren in Berkeley, een klein dorpje in het Engelse graafschap Gloucestershire. Toen de jonge Edward vijf jaar was overleed zijn vader. Hierna werd zijn opvoeding grotendeels verzorgd door zijn oudere broer, die eveneens predikant was. In zijn jonge jaren onderging Jenner zelf overigens ook variolatie in een poging hem te beschermen tegen de pokken. Dit ging er uiterst grondig aan toe. Samen met enkele andere boerenjongens werd Jenner eerst op een hongerdieet gezet en daarna kreeg hij een aderlating. Vervolgens werd de variolatie toegepast. De jongens werden hierna opgesloten in een schuur. Uitzieken maar...

Rond zijn dertiende ging Jenner in de leer bij een chirurg, waardoor hij de eerste nodige medische kennis opdeed. Hierna vertrok de jonge Edward naar Londen waar hij als huisleerling onderwezen werd door de destijds beroemde Schotse chirurg John Hunter. Deze moedigde zijn pupil aan om vooral onafhankelijk van de medische wereld te werken en als arts veel waarde te hechten aan eigen waarneming. Edward Jenner keerde terug naar Berkeley in 1773, waarna hij aan de slag ging als plattelandsdokter.

In zijn praktijk werd Jenner geregeld geconfronteerd met het pokkenvirus, ook wel *kinderpokken* genoemd omdat de ziekte vooral veel kinderen trof. Jenner constateerde dat de ziekte zeer gevaarlijk was en dat wie het virus overleefde vaak voor het leven getekend was. Voormalige pokkenlijders waren te herkennen aan een (zeer) pokdalige huid.

Edward Jenner toonde de nauwe verwantschap tussen koeien-, paarden- en mensenpokken aan.

Zie de genummerde afbeeldingen: 1 = koe; 2, 3, 4 = mens; 5 = mens, uitbraak pokken na variolatie; 6 = smallpox (CC BY 4.0 – Wellcome Images – wiki)

Volksgeloof

Als plattelandsarts hoorde Jenner van het oude volksgeloof dat meisjes die op boerderijen in aanraking kwamen met het koepokkenvirus niet vatbaar waren voor de mensenpokken. Toen Jenner in mei 1796 in contact kwam met Sarah Nelmes, een melkmeisje dat tijdens haar werk besmet was geraakt met de koepokken en etterbuilen op haar handen en armen had, zag de arts zijn kans schoon. Jenner besloot wat vocht uit de koepokkenblaasjes op de armen van het melkmeisje te halen en die vervolgens in te brengen op de arm van een gezond achtjarig jongetje genaamd James Phipps, de zoon van zijn tuinman. Enkele dagen later kreeg de jongen een milde vorm van koepokken, waarvan hij snel en volledig herstelde. Hiermee had Jenner bewezen dat de koepokken door mensen overgedragen kon worden.

Edward Jenner geeft de eerste vaccinatie aan de achtjarig James Phipps, 1796
Schilderij van E. Board (CC BY 4.0 – Wellcome Images – wiki)

Ongeveer twee maanden later besloot Jenner een gewaagd experiment uit te voeren, dat in onze tijd om ethische redenen als zeer dubieus zou worden bestempeld. De arts besmette de herstelde James Phipps opnieuw, maar nu met de échte pokken, om te ontdekken of de jongen dankzij de eerdere milde koepok-besmetting nu niet meer vatbaar was voor de mensenpokken. Dat bleek het geval. De knul werd helemaal niet ziek. Zelfs niet een beetje en zijn huid was nog helemaal glad.

In de jaren hierna voerde Jenner een groot aantal vervolgentoelagen uit, waaronder op zijn zoon, en stelde vast dat het koepokkenvirus bescherming bood tegen de pokken.

Edward Jenner vaccineert zijn eigen zoon (wiki)

In 1798 publiceerde hij een brochure waarin hij zijn bevindingen uit de doeken deed: *An Inquiry into the Causes and Effects of the Variolae Vaccinae* (Een onderzoek van de oorzaken en effecten van Variolae Vaccinae). De medische wereld reageerde aanvankelijk sceptisch. De gerenommeerde Royal Society weigerde Jenner's publicatie en sommige medici probeerden Jenner's werk zelfs in diskrediet te brengen, mogelijk omdat zij vreesden patiënten kwijt te raken die zich door de beschikbaarheid van een vaccin niet meer wilden laten varioleren. De arts William Rowley verspreidde zelfs het bizarre verhaal dat een van zijn patiënten een koeienkop had gekregen nadat deze het vaccin van Jenner had ontvangen. Ook maakte hij melding van patiënten die waren gaan loeien zoals koeien en na toediening op handen en voeten gingen lopen. (*Fake news, 200 jaar geleden – niets nieuws onder de zon!*). Een andere arts ging zo ver in zijn strijd tegen de plattelandsarts dat hij een door Jenner opgestuurde zending koepokserum verving door het gevaarlijke pokkenserum.

Cartoon uit 1802 die het vaccin van Edward Jenner belachelijk maakt. (*de sociale media van begin 19^e eeuw*)
James Gillray (Publiek Domein – wiki)

Jenner bleef ondanks de felle tegenstand strijden voor “zijn” vaccin en vertrok naar Londen in een poging vrijwilligers te vinden voor de vaccinatie. Dit bleek nog vrij lastig. Dat de vaccinatie uiteindelijk populair werd, was onder meer te danken aan medici als Henry Cline, George Pearson en William Woodville. Toen het sterftcijfer van de pokken begon te dalen, kreeg Edward Jenner uiteindelijk steeds meer erkenning voor zijn werk. En het draagvlak voor de vaccinaties steeg. Matthew Baillie, een beroemde arts in het St. Georges-ziekenhuis in Londen sprak zich lovend uit: **“Het is de baanbrekendste ontdekking in de geschiedenis van de geneeskunde.”**

Pokkenvrij

De vaccinatie tegen de pokken verspreidde zich hierna snel over de wereld, hoewel het aanvankelijk nog lastig was om het pure koepokkenvaccin te bemachtigen en er ook nog veel onduidelijk was over hoe de immuniteit precies werkte. Het bestaan van virussen was in deze tijd bijvoorbeeld nog onbe-

kend (die werden eind negentiende, begin twintigste eeuw ontdekt) en men wist niets van de rol die micro-organismen speelden bij het verspreiden van ziekten. De vrees voor de pokken zorgde er echter voor dat velen zich ondanks alle onzekerheden toch lieten vaccineren, hoewel er soms sprake was van ernstige bijwerkingen en er ook wel mensen waren die na een vaccinatie overleden. Begin negentiende eeuw was de sterfte aan de pokken dankzij het vaccin al erg gedaald. In 1840 stelde het Engelse parlement de vaccinatie verplicht.

13 Casesth

The more accurately to observe the progress of the infection, I selected a healthy Boy about eight years old for the purpose of inoculation for the Cow-pox. The matter was taken from a suppurated sore on the hand of a Dairy Maid. She was infected by her Master's Cows and, inserted, on the 14th of May 1796, into the arm of the Boy, by means of two superficial incisions, each about three quarters of an inch long. On the 7th day he complained of uneasiness in the armpits, on the 9th he became a little chilly, lost his appetite and had a slight head-ach. During the whole of this day he was perceptibly indispos'd, & had, rather a restless night; but, on the day following, he was perfectly well. The appearance, and progress of the incisions to a state of maturation, were pretty much the same as when produced in a similar manner by viscidulous matter. The only difference, which I perceived, was, that the edges appeared rather a darker hue, and that the effluvia were spreading round the incisions, took on rather more granular & opalescent look, than we commonly perceive when viscidulous matter has been made use of for the same purpose.

De brief waarin Jenner schrijft over de eerste vaccinatie. (wiki publiek domein)

Vaccinatie-set uit ca.1925-1928 (CC BY 4.0 – Wellcome Images- wiki)

Ongeveer tweehonderd jaar na de ontdekking van Edward Jenner was de ziekte volledig uitgeroeid. Dit mede dankzij een grote pokkencampagne die de wereldgezondheidsorganisatie (WHO) in 1967 lanceerde. **Pokken werd uiteindelijk de eerste ziekte in de geschiedenis die door menselijke inspanningen is geëlimineerd.** Het laatste natuurlijke geval van mensenpokken deed zich voor op 12 oktober 1977, toen de 23-jarige ziekenhuiskok Ali Maow Maalin in Somalië de ziekte opliep. Hij kreeg de ziekte van twee patiënten met pokken in het ziekenhuis waar hij werkte. Hij kreeg koorts, maar overleefde de ziekte wel.

Op een kleine uitbraak in een laboratorium na, is de ziekte hierna niet meer voorgekomen. In 1980 verklaarde de WHO de wereld officieel pokkenvrij.

Louis Pasteur

Dat alle inenting die gericht zijn op het beschermen tegen infectieziekten vandaag de dag bekend staan als "vaccinaties" is te danken aan de Franse chemicus Louis Pasteur die in 1885 zelf een vaccin tegen hondsdolheid ontwikkelde. De vernoeming leek de Fransman een mooi eerbetoon aan de Engelse arts die bij zijn inenting immers gebruik had gemaakt van *vaccinia*, het koepokkenvirus.

Nu naar onze contreien... het vroegere departement van de Twee Nethen

Pokken Vaccinatie 08/04/1816

(Oproep/vergadering te Antwerpen, 20 jaar na de 1ste vaccinatie in Engeland)

Het “comité der vaccien van de Provincie van Antwerpen ... vertoonen dat de pokskens in verscheyde quartieren deezer stad heerschen, en vraegen dat er maetregels zoude genoomen worden om er den voortgang van te beletten”. Toch is men al “onderrigt dat de pokskens zich insgelyks in andere gemeenten hebben veropenbaert en dat verscheyde kinders er reeds het slagoffer van zyn”.

In het vroegere departement van de Twee-Nethen dringen zich dus nieuwe maatregelen op qua vaccinatie daar “het algemeen welzyn grootelyks noodigt dat men te werkstelle alle middels bekwaem om den verslindenden voortgang eener ziekte te stutten die zoo veele persoonen wegrukt, verminkt of schend, en welkers voortgang boven al in het tegenwoordig saisoen uytterlyk verdervende zoude kunnen worden”.

Zelfs “de Pastors en desservanten deezer stad zullen aenzogt worden de vergaeding by te wonen” om de bijkomende middelen te “verschaffen en te gebruyken om den vernielenden geesel der pokskens te keer-tegaen en uyt-te-royen”. Daartoe schijnt het nodig dat, “gebruykmaekende van den invloed die zij op hunne schaepen hebben, de Pastors en Desservanten hun doen kennen hoe groot zy zich pligtig maeken met te verzuymen, om by tyds hunne kinderen te doen vaccineeren, en de zelve alzoo bloot-te-stellen aen eene ziekte waer van zy ze zouden hebben kunnen bevryden”.

In scholen en pensionaten mogen geen kinderen meer aangenomen worden zonder bewijs dat ze ingeënt zijn of de pokken gehad hebben. Dit zal gecontroleerd worden, elk jaar. Met de dokters zal men zich verstaan om “de besonderlingen, die door de pokskens zyn gestorven, vermenkt of geschonden” te kennen.

Lijsten moeten opgesteld worden van de kinderen gestorven, verminkt of geschonden door de pokken, van de ouders die “by verzuyming of vooroordeel” hun kinderen niet lieten vaccineren waardoor deze gestorven of verminkt waren. Bij het uitbreken moeten de dokters dit onmiddellijk melden. Verder wordt het publiek verwittigd “by middel van gazetten, alwaer die gedrukt worden, als door plakkaerten, ten eynde een-ider het gevaer der voortzetting te keer zoude kunnen gaen”.

Dit zijn de voornaamste genomen beslissingen. *(Bron: RAA)*

Vaccineren of niet?

Rond deze vraag was er tijdens de overrompelende Covid-19 pandemie in 2020/2021 heel wat te doen. Een grote meerderheid was voorstander van vaccinatie, alhoewel dikwijls met een zekere argwaan. De vaccins waren té rap klaar, er was onvoldoende zicht op bijwerkingen, wat stond ons te wachten op lange termijn? etc.

U kon de ganse hetze – van voor- en tegenstanders - volgen in de media, dus we gaan het hier alleen houden bij enkele teruggevonden vaststaande feiten van lang geleden.

In het voorjaar van 1861 heerst er een hevige pokkenepidemie in Willebroek en omstreken.

Juist! Het was in 2021 al 160 jaar geleden, “een ver van mijn bed show”? ... die epidemie/pandemie toch.

We vernemen dit vreselijke nieuws uit het verslag dat Zuster Maria-Aloïsa noteert in 1861. Zuster Maria-Aloïsa is de kloosternaam van Maria Josepha Dillewijns die op 24 februari 1808 in Willebroek werd geboren. Ze stierf ook in haar geboortedorp op 3 december 1879. Maria Josepha is in 1861 de moederoverste van het klooster Dochters van Maria in de Dorpsstraat (August Van Landeghemstraat). Moederoverste schrijft dat E. H. Engelbertus Teugels één der eerste slachtoffers was in ons dorp. Engelbertus Teugels was bestuurder van het klooster vanaf maart 1853 tot aan zijn dood op 2 mei 1861. De zwaar zieke Engelbertus werd liefdevol verzorgd door zuster M. Francisca en zuster M. Scholastica Van Den Broeck uit Heffen. Deze laatste werd ook door de ziekte aangetast maar herstelde.

Voor Engelbertus verliep de ziekte niet zo voorspoedig. Moederoverste noteerde dat de verderfelijke koorts zo hevig was dat Teugels al na drie dagen bezweek. Engelbertus Teugels werd geboren in Heindonk op 7 november 1809 en overleed op 52-jarige leeftijd in Willebroek op 2 mei 1861.

(Bron: archief Dochters van Maria)

Vijfenzestig jaar voor het overlijden van priester Engelbertus Teugels, besloot Edward Jenner om gezonde mensen in te enten met het vocht uit de koepokken om hen immuun te maken tegen de pokken. En men merkte dat de sterfgevallen jaar na jaar afnamen... Het zou wel 200 jaar duren voordat de pokken “de wereld” uit waren.

Jenner's idee werd overgenomen door de Franse overheid. Inwoners van de Franse gewesten, waar ook onze streken toe behoorden werden aangemoedigd om zich te laten inenten. Voor diegenen die steun ontvingen van de voorlopers van het OCMW werd een vorm van “zachte dwang” gebruikt: wie zijn kinderen niet liet vaccineren verloor tijdelijk zijn uitkering totdat hij kon bewijzen dat zijn kinderen gevaccineerd waren of de pokken hadden gehad. De armen werden gezien als een gevaar voor de nieuwe maatschappij die werd ingevoerd doordat ze met zovelen waren. Diegenen die het goed hadden waren bang voor opstanden en rellen. Ook op het vlak van gezondheid waren ze bang voor de armen. De miserabele omstandigheden waarin ze leefden zorgde steeds weer voor nieuwe opstanden van besmettelijke ziektes en epidemieën die ook de meer begoeden konden besmetten. In plaats van te werken aan een reële verbetering van deze levensomstandigheden werd ervoor gekozen om de armen te verplichten zich te laten vaccineren.

Bij onze zoektocht naar meer informatie, vinden we in het Rijksarchief Antwerpen een register. Het is gedateerd januari 1823, bijna 200 jaar geleden en betreft Willebroek en omliggende dorpen.

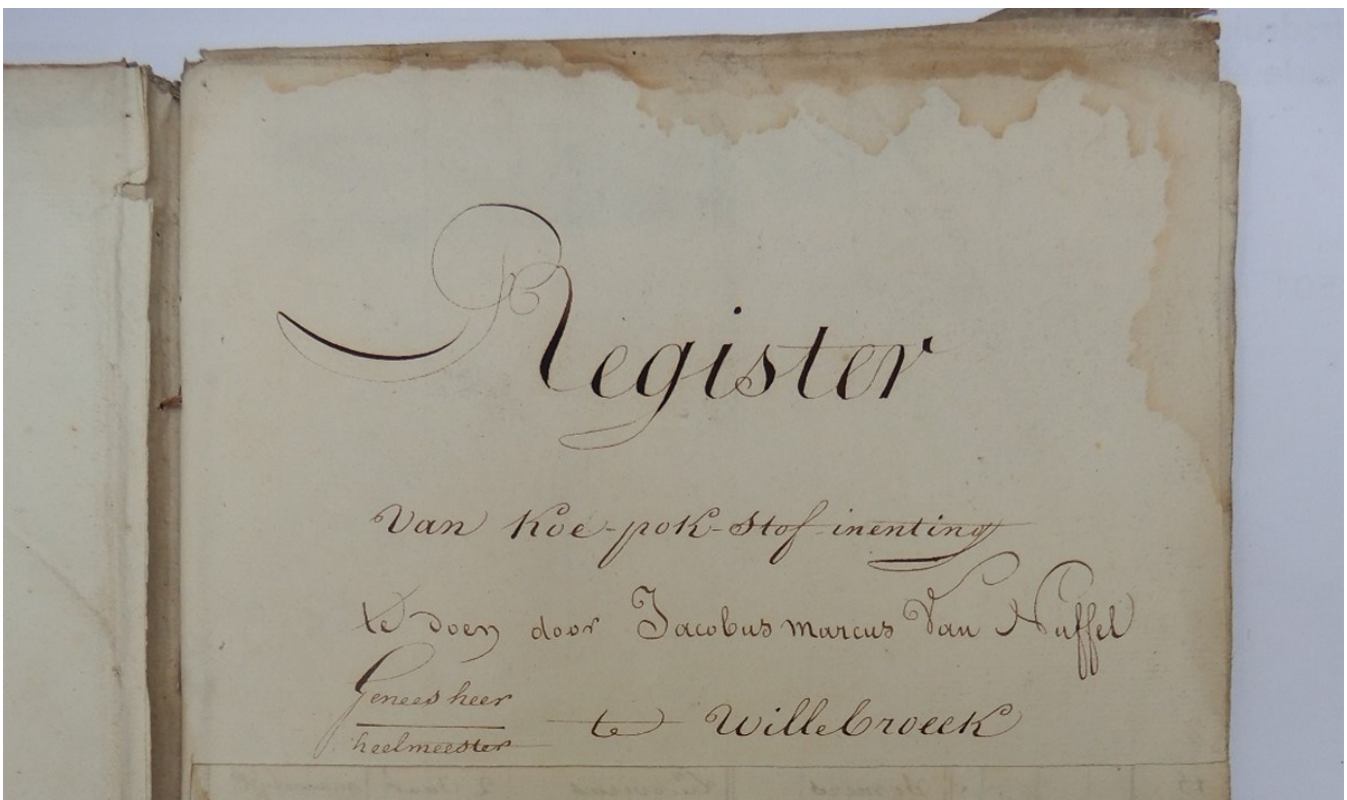

Register
der koepok-stof inentingingen gedaen door **Jacobus Marcus**
Van Nuffel, officier van gezondheid te Willebroeck
Sedert January 1823

In het register staan netjes de kinderen ingeschreven die gevaccineerd werden, met een volgnummer. Hun achternaam en voornaam wordt genoteerd, hun geslacht. De datum waarop ze gevaccineerd werden. Hun leeftijd, de naam van de vader (meestal) of de moeder. Ook de naam van hun dorp wordt vermeld. De kinderen uit de omliggende dorpen worden eveneens ingeënt: Blaasveld, Heindonk, Tisselt, Puurs, Ruisbroek ...

Het valt ook op dat de vaccinaties gratis zijn.

Op 31 maart 1823 worden bijvoorbeeld 29 kinderen tussen 3 maanden en 7 jaar oud gevaccineerd, door Officier van Gezondheid Jacobus Marcus Van Nuffel die geneesheer en heelmeester is.

Het voorblad in het vaccinatie register

Het zou een beeld kunnen zijn in Willebroek in 1823.

Pokkeninenting, Louis Léopold Boilly, kunstschilder (° 5 juli 1761-† 4 januari 1845, Parijs) (Bron: Wikipedia)

Opzoekwerk en samenstelling: feutrinneke

Een ongewone kruisweg in de Heihoek te Blaasveld.

Een kruisweg (via crucis in het latijn) is een herdenking van de via dolorosa of lijdensweg die Jezus te Jeruzalem aflegde tot zijn kruisiging. In het Christendom is dit het afsluiten van de passie, het lijden van Jezus. Het is zowat de voorbereiding van het Paasfeest.

Een kruisweg bestaat uit 14 staties, een soort tussenstop om een bepaalde fase van die lijdensweg te herdenken. Elke statie wordt afzonderlijk weergegeven. Dit kon in verschillende omstandigheden. In open lucht, buiten dus, gebeurt dit meestal als een monument ondergebracht in 14 bakstenen kapelletjes. Een gekend voorbeeld is de kruisweg op de Kruisberg te Herentals gelegen langs een wandelweg. In de winter van 2007 passeerden we er. Ook die van Scherpenheuvel is zeer gekend. Er zijn ook kruiswegparken.

Meest vinden we kruiswegen in kerken en kapellen geplaatst aan de noordwand met de eerste statie en volgende beginnend van oost naar west en verder op de zuidwand van west naar oost. De weergave kan onder verschillende vormen: gebeeldhouwd in steen of fijn gesneden in hout, geschilderd, ge-

tekend, mooi ingelijst, in traditionele of moderne stijl. Voor dit laatste is de kruisweg van kunstschilder en tekenaar Albert Servaes fel besproken omdat zijn weergave in houtskool te modern en te realistisch zou zijn.

Ook in de vorm van prenten werden de 14 staties uitgebeeld. Op die manier opgehangen in een kerk of kapel gebeurde bij mijn weten niet of niet vaak. En daarom is de kruisweg in de kapel van O.L. Vrouw van Gedurige Bijstand¹ in de Heihoek zo ongewoon.

Op voorgaande afbeelding is te zien hoe de prenten ingelijst zijn in houten kaders bekroond met een kruis, alles bewerkt met mooie insnijdingen. De prenten werden gedrukt bij "L. Turgis^{Jne} Impr. Edit., Paris, rue des Ecoles, 60 – New York, Duane^{St.}, 90".

Louis Auguste Turgis, de Jonge, zou op 02/05/1818 geboren zijn te "Gouville dans la Manche" en stierf te Parijs in 1894. Zijn vader was drukker en handelaar van zegels. Hij zelf begon zijn activiteit in 1856 voornamelijk als drukker in opvolging van zijn oudere broer. Vooral de religieuze prenten (lithografie en chromolithografie) voor de katholieke Spaanse en Latijns-Amerikaanse wereld kreeg zijn voorkeur: o.a. kruisweg op karton voor kerken en zalen voor catechismus en ingekaderde reproducties. Dit verklaart zijn bijhuis te New York en de tekst in drie talen op de afbeeldingen van de kruisweg te Blaasveld: Frans, Spaans en Engels. Vermoedelijk zijn deze gedrukt rond 1893. Via welk kanaal ze in de Heihoek terecht kwamen kon ik niet achterhalen.

De kleurige afbeeldingen van de 14 staties zelf dan:

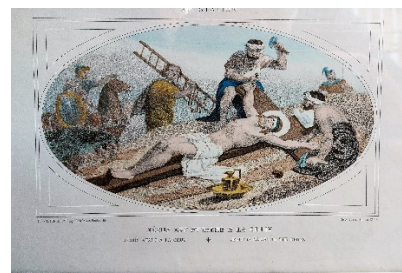
Statie 1 Jezus wordt ter dood veroordeeld; statie 2 Jezus neemt het kruis op zijn schouders; statie 3 Jezus valt voor de eerste maal onder het kruis.

Statie 4 Jezus ontmoet zijn bedroefde moeder; statie 5 Simon van Cyrene helpt Jezus het kruis dragen; statie 6 Veronica droogt het aanschijn van Jezus af.

Statie 7 Jezus valt voor de tweede maal onder het kruis; statie 8 Jezus troost de wenende vrouwen; statie 9 Jezus valt voor de derde maal onder het kruis.

Statie 10 Jezus wordt van zijn kleren beroofd; statie 11 Jezus wordt aan het kruis genageld; statie 12 Jezus sterft aan het kruis.

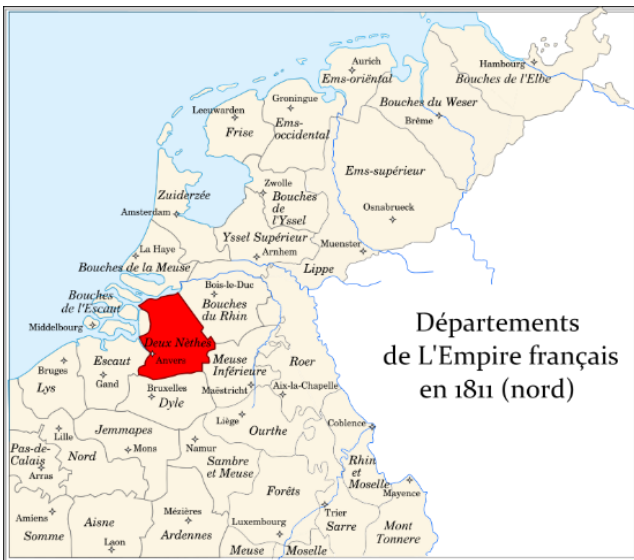

Statie 13 Jezus wordt van het kruis genomen; statie 14 Jezus wordt in het graf gelegd.

Een opmerkelijke lezer zal vaststellen dat de foto's van de staties zeker niet van topkwaliteit zijn. De omstandigheden om de foto's te nemen waren alles behalve optimaal. Omdat de houten kaders van de staties behoorlijk aangetast waren door houtworm, was het te riskant de afbeeldingen er uit te halen. Ook was er teveel reflectie van de ramen op het glas. Om dit zoveel mogelijk te verminderen konden we de kaders niet altijd in een goede positie plaatsen om een goede foto te maken. De tand des tijds heeft ook zijn weerslag nagelaten op de kwaliteit van de afbeelding zelf. We poogden er het beste van te maken. Hopelijk is het resultaat toch bevredigend en kan dit artikel ertoe bijdragen dat deze toch ongewone kruisweg voldoende aandacht krijgt en gewaardeerd wordt. Hij verdient bewaard te worden voor het nageslacht, meen ik, juist omdat hij zo uitzonderlijk is.

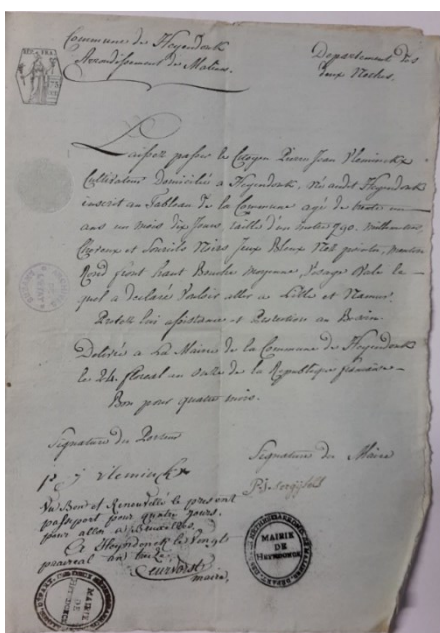
Paspoort, identiteitsbewijs en vrijgeleide in Heindonk in 1803

Op zaterdag 14 mei 1803, kreeg "citoyen" Petrus Joannes Vleminckx uit Heindonk een "paspoort"

Vanaf 1795 hoorde onze regio, onder Frans bestuur, bij het departement der Twee Nethen. Het departement ontstond na annexatie van de Zuidelijke Nederlanden in 1795 door samenvoeging van het noordelijke deel van het hertogdom Brabant (ongeveer het Middeleeuwse markgraafschap en de huidige provincie Antwerpen) met de heerlijkheid Mechelen. Het is genoemd naar de Grote en de Kleine Nete in de provincie Antwerpen. Soms ook het departement van de Beide Nethen genoemd. https://nl.wikipedia.org/wiki/Grote_Nete

In het rood het Departement der Twee Nethen, in de Franse tijd.

Identiteitsbewijs van burger Vleminckx in 1803, Heindonk

Afb. van de maand Floréal, Republikeinse kalender

De **Franse republikeinse kalender** is in Frankrijk officieel in gebruik geweest van 5 oktober 1793 tot 1 januari 1806.

Vertaling uit het Frans (de voertaal op dat moment) van “het identiteitsbewijs, paspoort, de vrijgeleide” dat we vonden in het Rijksarchief Antwerpen:

Gemeente Heyendonk	Departement van de Twee Nethen
Verleen doorgang aan burger Petrus Joannes Vleminckx , landbouwer, wonend te Heyendonk en in het genoemde Heyendonk geboren, vermeld op de gemeentelijke rol, oud 31 jaar 1 maand en 10 dagen.	
Groot 1 meter 790 millimeter. Zwartkleurige haren en wenkbrauwen, blauwe ogen, puntige neus, ronde kin, hoog voorhoofd, middelmatige mond, ovaal aangezicht, welke heeft verklaard te willen reizen naar Lille (<i>Prov. Antwerpen</i>) en naar Namen (<i>Prov. Namen</i>).	
Gelieve hem bijstand en bescherming te bieden indien nodig.	
Gedaan op het gemeentehuis van de gemeente Heyendonk op 24 Floréal jaar 11 van de Franse Republiek. (<i>zaterdag 14 mei 1803</i>)	
Geldig voor 4 maanden.	
Handtekening van de drager: (Getekend) P. J. Vleminckx	Handtekening van de burgemeester (Getekend): P. J. Sergijsels
Gezien en goedgekeurd. Paspoort hernieuwd voor 4 dagen, om naar Brussel te reizen, te Heyndonck op 20 Prairial jaar 13. (<i>zondag 9 juni 1805</i>) (Getekend) door burgemeester Ceurvorst.	

Wat merken we op?

Het identiteitsbewijs werd boven- en onderaan voorzien van een aantal officieel uitzijnde stempels van de Franse Republiek en van de gemeente Heindonk. De eerste aanvraag werd gedaan en goedgekeurd op 14 mei 1803 door de toenmalige burgemeester P. J. Sergijsels. 1803 is toevallig het jaar waarin Heindonk een zelfstandige parochie wordt en kerkelijk niet langer afhankelijk is van Heffen. Heindonk was parochiaal sinds 1603 afhankelijk van Heffen, voordien van Zemst.

Een goeie twee jaar na zijn eerste reis, gaat Petrus Joannes Vleminckx terug op stap. Hij krijgt toelating en de verlenging van zijn paspoort gebeurde op 9 juni 1805. De reistoelating naar Brussel is dit keer slechts 4 dagen geldig. We merken dat er 25 maanden na de eerste toelating een andere burgemeester is in Heindonk: Ceurvorst, is zijn naam.

Reizen in de Franse tijd ging heel anders dan tegenwoordig. Elke keer als je van de ene naar de andere bestemming wilde reizen moest je bij het lokale bestuur –tegen een vergoeding - een paspoort aanvragen. Napoleon wilde alles weten. Wie je was, waar je heen ging, en vooral: waarom ging je op reis? Deserteurs en dienstweigeraars moesten namelijk zoveel mogelijk opgespoord worden. Destijds werd er nauwelijks voor het plezier gereisd, maar veelal voor zakelijke doeleinden. Pierre Jean (of Petrus Joannes) Vleminckx was landbouwer. Op dit paspoort staat nauwkeurig beschreven hoe hij er uit zag - pasfoto's waren er immers nog niet! - en waar hij heen ging. Aan die voorwaarden werd zeker voldaan. Alleen vinden we niet terug waarom hij op reis ging.

Petrus Joannes was met zijn 1m79 voor die tijd een grote kerel. De gemiddelde lengte van mensen lag iets lager.

Als er in je paspoort stond dat je naar Lille en Namen reisde, moest je linea recta naar deze bestemmingen reizen, een tussenstop in een andere stad of plaats was niet toegestaan!

Het is de Heindonkse burgemeester P. J. Sergijsels die toestemming geeft en het paspoort tekent, samen met de aanvrager, Petrus Joannes Vleminckx. Het paspoort blijft voor 4 maanden geldig.

Op het ogenblik dat de heer Vleminckx naar Lille en Namen reisde was hij nog vrijgezel. Hij keerde

zeker terug naar zijn geboortedorp Heindonk. We weten dit omdat Petrus Joannes immers verlenging van zijn paspoort vroeg op zondag 9 juni 1805 om gedurende 4 dagen naar Brussel te kunnen reizen. In die tussentijd had Heindonk een andere burgemeester gekregen. Het is burgemeester Ceurvorst die de verlenging tekent op 9 juni 1805. Op dat moment zijn er ongeveer 375 inwoners in Heindonk.

De juiste persoon?

We gingen nog even op zoek naar Petrus Joannes Vleminckx uit Heindonk.

Volgens bovenstaand identiteitsbewijs is hij 31 jaar in 1803. Na een snelle rekensom komen we in het jaar 1772 terecht. Noch in Heffen, noch in Heindonk vinden we een Petrus Joannes in dat jaar.

De enige Petrus Joannes die we terugvinden, vinden we in Heffen, vijf jaar later. Daar werd op 1 april 1777 een mannelijke baby gedoopt met die namen.

De ouders zijn Joannes Baptist Vleminckx en Anna Maria Timmermans.

Deze Petrus Joannes huwde op 23 april 1809 te Willebroek, met Maria Van den Rijn, dochter van Laurentius en Elisabeth Van de Winckel.

We vinden twee kinderen terug: Josephina Vleminckx, geboren te Willebroek op 1 mei 1810, maar op 13 september 1810 overlijdt deze dochter. Hun zoon Petrus Joannes Josephus, ziet het levenslicht op 21 april 1811 eveneens te Willebroek. De zoon huwt Anna Angelica De Laedt, en overlijdt als 55-jarige op 30 augustus 1866 te Willebroek. Vier jaar na de zoon wordt op 9 maart 1815 nog een levenloos meisje geboren.

Zijn vrouw Maria overlijdt op 59-jarige leeftijd, op 16 mei 1832 te Willebroek (akte BS 39), Petrus Joannes is dan 55 jaar oud, landbouwer en woont in het Dorp te Willebroek. Hij tekent heel sierlijk de overlijdensakte.

Een jaar na het overlijden van zijn vrouw Maria, hertrouwt de 56-jarige Petrus Joannes op 21 juni 1833 te Willebroek (akte BS 12) met de jongere Dorothea Van de Sande. Zij is geboren op 27 januari 1799 te Boortmeerbeek (VI. Brabant) als dochter van Joannes Antonius Van den Sande en Maria Theresia Wauters. Opvallend: er werden twee huwelijkscontracten opgemaakt. Ook Dorothea kan schrijven zien we op de huwelijksakte.

De vader van Petrus Joannes is overleden bij zijn huwelijk met Dorothea.

Blijkbaar verhuisde het nieuwe gezin terug naar Heindonk, vermoedelijk naar de ouderlijke woning.

Daar krijgen ze samen nog drie kinderen:

- Theresia Philippina Josepha Vleminckx, °31 juli 1834 te Heindonk en daar overleden op 2 maart 1863 (28 jaar).
- Maria Philomena Vleminckx °16 oktober 1836 te Heindonk, ze huwde Petrus Materné (° Heindonk 25 juli 1834) en overleed in Heindonk op 14 december 1882 (46 jaar), slechts een half jaar na haar moeder Dorothea.
- Angelina Vleminckx, leefde slechts enkele dagen. Ze werd geboren op 13 juli 1840 en stierf op 16 juli 1840 te Heindonk.

Op overlijdensakte 7 van de BS te Heindonk van 21 juni 1881 vinden we de enige keer dat ze Maria Dorothea wordt genoemd. Dorothea hertrouwde (haar man Peter Joannes Vleminckx overleed 30 jaar voor haar), met Evrardus Van de Vondel, landbouwer en wonend te Heindonk. Dorothea overleed op 21 juni 1881 op 82 jarige leeftijd.

Bronnen: R.A.A. Family Search (BS Willebroek/Heindonk/Heffen

Annie Van Dessel

Ere-Leden

ANCIAUX Bavo	WILLEBROEK	SCHAERLAECKEN Theo	WILLEBROEK
BEVERS Eddy	HEINDONK	SIEBENS Marcel	RUMST
BUGGENHOUDT	WILLEBROEK	VAN CAUTER Alain	WILLEBROEK
CANNAERTS-DOM	BLAASVELD	VAN DE VLIET Frans	WILLEBROEK
COENJAERTS Rafael	WILLEBROEK	VAN DER AUWERA-TAFFIEN	WILLEBROEK
DE JONGHE - TORFS	HEINDONK	VAN DER JEUGHT François	WILLEBROEK
DE MAEYER Danny	WILLEBROEK	VAN DESSEL Annie	WILLEBROEK
DERYCKE Noel dokter	GENT	VAN DYCK Georges	KEERBERGEN
DUYSBURGH Karel	LEEST	VAN DYCK Rudiger	WILLEBROEK
FOQUE Guy	WILLEBROEK	VAN HOOYMISSEN Carl	WILLEBROEK
HAUCHECORNE Viviane	WILLEBROEK	VAN HUMBEECK Luc	WILLEBROEK
HENS Werner - DE HEEL	WILLEBROEK	VAN NOTEN Yves	HINGENE
MAES Alfons	WILLEBROEK	VLEUGELS-BREMS Georges	KONTICH
MUYSHONDT-VAN MOER	WILLEBROEK		

Steunende Leden

AERTS Rudy	VILVOORDE	STEVENS Isidoor	WILLEBROEK
BROOS Jan	WILLEBROEK	TEMMERMAN Florette	WEMMEL
CALUWE Ludwig	ESSEN	TEMMERMAN Josephine	WILLEBROEK
DALLE-HAUCHECORNE	WILLEBROEK	THYSEBAERT Jozef	TEMSE
DE BACKER Ivo	BERCHEM	VAN ASBROECK Jan	KLEIN WILLEBROEK
DE BOECK Etienne	PUURS	VAN DE VONDEL Gerda	WILLEBROEK
DE BORGER Antoinette	BLAASVELD	VAN DER AA Eric	TISEL
DE BORGER Ariane	WILLEBROEK	VAN DER KRIEKEN Hendrik	MECHELEN
DE BRUYN Irma	WILLEBROEK	VAN DER TAELEN-DE BOECK	WILLEBROEK
DE CAUWER Luc	VILVOORDE	VAN INGELGEM Irena	BLAASVELD
DEZAEGER A. dokter	WILLEBROEK	VAN MOER Didier	TISEL
FRANS Victor-WOUTERS	HEINDONK	VAN PRAET-DAMMAN	BREENDONK
GEUENS Natalie	BREENDONK	VAN ROY-DE WITTE	WILLEBROEK
HERMANS Jan	TISEL	VANDAELE Hendrik	WILLEBROEK
HEYMANS Jef	WILLEBROEK	VEKEMANS Guido	WILLEBROEK
JORDAENS Flor	PUURS	VERBRUGGEN Luc	MALLE
LEMMENS Guido	BREENDONK	VERELST Jozef	WILLEBROEK
LEYS Kim	TISEL	VERHOEVEN - FOQUE	BLAASVELD
MOENS Eddy	WILLEBROEK	VERSTREPEN Christiaan	WILLEBROEK
PEETERS Jan	BREENDONK	WAUMANS Eddy	OPPUURS
REYNTIENS Marie-Louise	WILLEBROEK	WYMEERS Harry	WILLEBROEK

**Bedankt aan alle abonnees
en sponsors voor de steun aan
onze vereniging!!**

De Genealogische en Heemkundige Kring Vaertlinck vzw, Willebroek

Secretariaat: Molenweg 24 – 2830 Willebroek

Verzamelt:

Alle documenten over Willebroek met inbegrip van Blaasveld, Heindonk en Tisselt, zoals oude weekbladen, zichtkaarten en foto's;

Alle documenten over inwoners van deze gemeenten, doodsprentjes, doodsbriefen, familiearchief, akten van aankoop of verkoop.

Doe deze waardevolle voorwerpen niet weg maar verwittig één onzer bestuursleden.

U kan gewoon een e-mail zenden naar de secretaris:

rene.pattyn@telenet.be of info@vaertlinck.be

Bij uw volgende
aankoop denk
eens aan onze
sponsors !!!

BROODJES - KOFFIE - SALADBAR

EVV!

BROODJES - WARMER SNACKS - KOUDE SCHOTELS
- ONTBIJT - ONTBIJTMANDEN - BROODMANDEN -
KOFFIE - SALADBAR

Vanzelfsprekend leveren wij aan bedrijven.

Ook voor bedrijfsevenementen, meetings en privéfeesten
hebben wij de perfecte oplossing.

Bespaar uw kostbare tijd door uw broodjes telefonisch te
bestellen

Maak tevens gebruik van onze **SPAARKAART!**

OPENINGSUREN

maandag van 9 - 15u

dinsdag 9 - 15u

woensdag van 7 - 15u

donderdag van 9 - 15u

vrijdag van 9 - 15u

zaterdag van 9 - 15u

zon- en feestdagen GESLOTEN!

L. De Naeyerplein 5, 2830 Willebroek
03 434 20 33 • 0485 36 11 27

AD Willebroek

Dendermondsesteenweg 168/A
2830 Willebroek
Tel. 03 886 41 30

Openingsuren

Maandag	van 12u30 - 20u00	Vrijdag	van 08u00 - 20u00
Dinsdag	van 08u00 - 20u00	Zaterdag	van 08u00 - 20u00
Woensdag	van 08u00 - 20u00	Zondag	van 08u00 - 12u30
Donderdag	van 08u00 - 20u00	Feestdagen	van 08u00 - 12u30

**MEUBELEN
J. VANDENBERGH**

Brielen 5
2830 Tiselt
tel. 03-886 66 03
www.meubelenvandenbergh.be

Openingsuren: Maandag t/m zaterdag van 10 tot 18 u.
Zondag 13.30 tot 18u. en donderdag gesloten

Rijwielen en Naaimachines

CLAESSENS

Mechelsesteenweg 8
(aan de brug)
2830 Willebroek

Tel: 03/886 62 70 - 03/886 38 51

Openingsuren:

Dinsdag tot Vrijdag
09.00 tot 12.00 en van 13.30 tot 18.30

Zaterdag
09.00 tot 12.00 en van 13.30 tot 17.00

Maandag en Zondag
Gesloten

ELECTRO W. CLEEMPUT N.V.

- ALGEMENE ELECTRICITEITSWERKEN
RENOVATIE/NIEUWBOUW
- VERLICHTING
- VERWARMING
ERKEND VERDELER DIMPLEX
- HUISHOUDTOESTELLEN

Overwinningstraat 102 | 2830 Willebroek
tel. 03 886 77 37 | info@electrowcleemput.be

Bakkerij Philippe

Kerkstraat 26 - 2830 Willebroek

Tel. 03 886 65 09

4 broodautomaten

Baeckelmansstraat: Centeabank

Kard. Cardijnlaan Tisselt

Vennestraat Willebroek

Bezelaerstraat Blaasveld

Groep Kerremans

Overwinningstraat 87 - 2830 Willebroek
+32 3 886 43 39 - info@groepkerremans.be
www.groepkerremans.be

 Zakenkantoor
Kerremans
UW VERZEKERINGSMAKELAAR

 Crelan

 Vastgoed
Kerremans
UW VASTGOEDMAKELAAR

van dyck

bed - bad - keukenlinnen - ondergoed - nachtkleding
naaiboetiek - modeaccessoires

A. Van Landegemstraat 41
2830 Willebroek
Tel. 03/886.60.82

Ik lees Vaertlinck Contact al jaren van A tot Z en raad het aan elke Willebroekenaar aan. Een abonnement kan al vanaf 20 euro

Met genegen groet,
Georges Van Dyck op zijn 93ste.

KEUKENCENTER MASURE

KEUKENS - BADKAMERS - DRESSINGS

Kleine Amer 15
2870 Kalfort - Puurs
Tel: 03 889 22 48
info@keukensmasure.be

Openingsuren

MA-VRIJ
10u - 18u30

Zaterdag
10u - 17u00

Zondagen en Feestdagen
Gesloten

上海酒家 CHINEES RESTAURANT SHANGHAI

Stationsplein 2
2830 Willebroek
Tel. 03 886 74 96

Ruime parking

Heeft u allergenen, gelieve dit te melden bij bestelling. Wij trachten u zo goed mogelijk verder te helpen.

Maandag	17u30-21u30
Dinsdag	GESLOTEN
Woensdag	GESLOTEN
Donderdag	17u30-21u30
Vrijdag	17u30-21u30
Zaterdag	17u30-21u30
Zondag	12u00-14u00 17u30-21u30

JUWELEN
UURWERKEN

Jan Maes

L. De Naeyerplein 31
2830 Willebroek
03 886 86 26

Bruul 85
2800 Mechelen
015 20 15 21

www.jan-maes-mechelen.be

BOEKSKE

Overwinningstraat 76 - Willebroek

Tel. 03/886.73.84

**Krantenronde
voor 7uur geleverd**

Kristel & Robert
De Maeyer
Visspecialzaak
Traiteur

Openingsuren
wo tot vrij 9u-18u
zat 9u-17u
zon 9u-12u

Ook open op Teestdagen 9u-12u
ma & di gesloten

Vooruitgangsstraat 106 - 2830 Willebroek

Tel: 03 860 93 31

www.visspecialzaak.be

info@visspecialzaak.be

Alle dagen culinair feest

Onze traiteurdienst - voor elke gelegenheid

www.inforegio.be/bloemenwinkel-het-groene-huis-willebroek

Het
Groene
Huis
bloemen & planten

OPENINGSUREN

maandag	12u-18u
dinsdag	gesloten
woensdag	9u30-18u
donderdag	9u30-18u
vrijdag	9u30-18u
zaterdag	9u30-16u
zondag	8u30-13u

Bruidswerk

Geschenken

Grafdecoraties

Bloemschik cursussen

Overwinningstraat 163b, 2830 Willebroek

Tel: 03 860 10 17 GSM: 0478 480 735

Een nieuwe verzekering afsluiten?
Dat kan makkelijk in KBC Mobile of KBC Touch

www.spiessensenwuyts.be

**KBC Verzekeringen
Spiessens & Wuyts bvba**

A. Van Landeghemplein 1

2830 Willebroek

03 866 17 38 - 0475.61.26.66

luc.spiessens2@verz.kbc.be

MT PRINT FACTORY

ALLE DRUKWERK
GRAFISCH ONTWERP
PRINTEN - SCANNEN
RECLAME EN SIGN
BEDRUKT TEXTIEL

Bestellingen en info

www.mtprintfactory.be

print@mtprintfactory.be

Nieuw: pick up kast!

Dendermondsesteenweg 151/4 - 2830 Willebroek

Afhalen te Willebroek of Londerzeel
op een moment dat u past!

03 866 25 25 - 0468 16 30 64

